

SIDE

Eesti raudtee- ja posti-telegraafi-telefoni-teenijate kutseorganisatsioonide häälekandja

Tellimise hinnad:		Ilmub üks kord kuus	Kuulutuste hinnad:	
Aastas postiga	Mk. 180.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, ladudes, raudtee- ja posti-telegraafi-teenijate kutseorganisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimise kohtil. Toimetus ja talitus: Tallinnas, Tehnika t. 16. Telefon Balti keskj. 201.	1/1 lehekülg	Mk. 3000.—
„ postita „	150.—		1/2 lehekülge	„ 1500.—
1/2 „ postiga „	100.—		1/4 „	„ 750.—
1/2 „ postita „	85.—		1/8 „	„ 400.—
Üksiknumber	„ 20.—		Tekstis 50% kallim.	

Nr. 6

Juni 1925 a.

II. aastakäik

Raudteelased, toetage oma häälekandjad!

Mäletavasti tekkisid möödunud aastal raudteelaste kutseorganisatsioonide peres „Side“ toimetuse küsimuses mõningad lahkkelid, mis asja nii kaugele viisid, et sellest mitu korda ägedat kõneainet sai, isegi keskühingu juhatuse koosolekul. Ühelt poolt sooviti näha „Side“ vastutava toimetaja kohal isikut, kel raudteeteenistus mitte tähtsaim eluülespidamise küsimus ei oleks, et viimane seega oma tegevust avameelselt ning julgemat võiks üles näidata, kui see võimalik tol korral, kui toimetaja raudtee teenistusega seotud on, nagu senini. Muuseas puudutati mitu korda ka senise toimetaja usalduse küsimust — tema erapooletuse suhtes: toodi ette arvamisi, et tema kõiki kirjatükke „Sidesse“ ei paiguta ehk avaldada neid lühendatult. Teiselt poolt leiti, et need etteheited põhendamatud on, kuid vaielused kestsid kuni käesoleva aasta kongressini. Et kongress siiski häälteenamusega otsustas „Side“ toimetuses tarvilisi muudatusi teha, siis tuli keskühingu juhatusel seda otsust ka teostada.

Vaieluse all olev küsimus on nüüd lahendatud sellega, et „Side“ käesolevast numbrist alates kirjutab alla vastutava toimetajana mitte raudteelane, vaid väljaspoolt raudteelaskonda kutsutud isik. Peale selle on toimetuse koosseisu täiendatud veel ühe tegevtoimetajaga raudtee alalt, kuna endine vastutav toimetaja A. Michelson tegevtoimetaja kohale jäi. Nüüdsest peale on siis „Side“ vastutavaks toimetajaks V. Viidas; üks tegevtoimetaja raudtee alalt A. Michelson (aadress endine); teine — K. Sallun (aadress: Kopli jaam, küt-

teladu) ja posti alalt J. Koff (aadress endine).

Lootuses, et meie häälekandja tegevus nüüd edukamaks kujuneb kui senini, tahab uus toimetus selleks pühendada oma paremat tahet ning jõudu, kuid sellest on veel vähe. Et „Sidet“ sisuliselt kõrgusele tõsta, millena seda näha soovitakse ja millena see olema peab, tuleb kogu raudteelaskonnal toimetusele abiks tulla ja häälekandjat, millel praegu, vaatamata rohkearvulise raudteelaste pere peale, kaastöölised sootuks puuduvad, kaastööga toetada. Nagu juba ülal öeldud, on nüüd vastutav toimetaja väljaspool raudteelaskonda ja sellega peaks igasugu kahtlustused, mis varemalt „Side“ toimetuse kohta üles kerkinud, kaduma.

Ei tarvitse kellelgi karta, et ta ei oska küllalt õiget kirja ja tema kaastöö sellepärast häälekandjas avaldamata jääb. Kõik see on väike viga. „Side“ toimetus otsib ka konarlike koore alt selle mahla välja. Samuti ärgu kartku keegi, et kiri kiri ülemuse ehk kaasteenijate kätte võib da, mis kirjasaatjale komistuskiviks võiks ülemuse ehk kaasteenijate kätte võib sattusaada. Sarnast asja ei saa olema. „Sidadele“ saadetud kirjad ei pääse kõrvalistesse kättesse ja nende autorid jäävad toimetuse saladuseks. Nii siis, raudteelased, toetage oma häälekandjat kaastööga ja hoolitsege, et ta üheski raudteelase perekonnas ei puuduks, sest „Side“ on ainukene ajaleht Eestis, mis raudteelaste ja posti-telegraafi-telefoni teenijate huvides tegutseb, ning nende parema käekäigu eest võitleb.

Kirjad, mis kaastööna saadetakse, tulevad adresseerida: Tallinn, postkast 72. V. Viidas, ehk Nõmmel, S. Pärnu m. nr. 61.

Kirjad, mis aga lehe tellimistesse jne. puutuvad, tulevad endise aadressi järele saata. „SIDE“ toimetus.

Kus on õigus?

Vähe on neid kordasid olnud, kus raudteelased on häält tõstnud väikeste palkade pärast, ja kui on seda tehtud, siis alati järel kaaludes, paludes ja suure häda tõttu ära seletades, et eluülespidamine läheb kallimaks, ja vastus on antud: Meie teame, et palk on väike, kuid lisa kuskilt võtta ei ole. Kui teate, näidake ära, kust saada teile palgalisa; kui seda suudate näidata, siis oleme kohe valmis teile seda andma!

22. aprillil sai aasta, kui raudteevalituse varustusosakond andis laduülematele teada, et 1. mail lõpevad hankede või ettevõtjate lepingud ja kas ei oleks laduülemad ja ka teised laduteenijad nõus oma peale võtma liinil nii kaua ladudes laadimistööd, laduülemad ära teades, et nemad seda tööd mitu korda paremini ja riigile kasulikumalt võivad ära teha, avaldasid nõusolekut, kuid küsisid aga enne tingimused järele. Neile anti teada, et tehakse kindlad hinnad, nii kui see ettevõtjatele oli. Küsimise peale; miks ettevõtjatele enam ei anta, oli vastus: Nemad tahavad 20 prots. vanadest hindadest rohkem saada; kuna seda maksta ei või, katsume teie veel odavamini teha kui nemad tänaseni on teinud, siis ei või ükski milleski vastu vaielda. Laduülemad kaalusid järele ja tegid 10 prots. veel nendest hindadest odavamalt. Osakond andis teada: Tehke tööd; kokkuhoid on teie omandus. Läks pool aastat mööda, ei kõppu ega kappu preemia saamisest. Saadi teada, et asi seisab varustusosakonnas. Siis saadeti ministerruumi, kus selgus, et ei olla alust

preemia maksmiseks; ministerruumi nõusolek ei olla ka veel alus. No, tule nüüd jumal appi! Kust see väike ametnik seda alust peab saama? Tema teada on tehtud töö see alus. Ja pealegi ei olla, võimalik tagant järele, see on 1924. aasta eest, sugugi maksta. Ministerruum saatis asja Riigikogusse, seal on ta ühest komisjonist teise käinud, mitmel korral arutusel olnud, kuid lõpp on tulemata ja teadmata. Aasta on täis, töö on tehtud, kuid küsitav on, kas üldse penni antakse, sest takitüvi tehakse igast kandist.

Õelgu lugeja, kus on õigus või vastutulelikkus? Riigile on 300.000 marka kasu toodud, tegijatele pisuke summa palgalisaks teenitud, kuid kui lähed seda kätte saama, siss on lühike vastus: „Ei saa maksta, ei ole alust!“

Kas siin ei sütti tegija viha põlema ja kas hulk jämedaid sõnu ei saa kinnipidajate, vastuseisjate ja ka varustusosakonna vastu lendu lastud, kes käskis enne tööle hakata kui polnud seda „seaduslikku alust,“ mida nüüd üle aasta otsitakse. Nii pead tööd praegu ikka edasi tegema, kuid lubatud pennisid, mis sa ise oled välja teeninud, sellest riigile lahkesti poole jättes, kätte ei saa. Õelge, kus on õigus?

Meie, raudteelased üle riigi, ootame, et vastuvaidlejad kord arusaamisele tuleks ja kiires korras meie teenitud raha laseks välja maksta, see ei ole ühe ega kahe inimese eluküsimus, vaid ulatab üle riigi raudteelaste peresse.

VII. ülemaaline posti-telegraafi-telefoni teenijate kongress.

I. ISTANG.

Saadikuid kokku tulnud 44 ja endine Keskjuhatuse liige Jaanus.

Kongressist võtavad osa teedeministerruumi esitajana ins. hr. Jürgenson, posti-peavalituse ülem hr. Jallajas, Läti p. t. teenijate

kongressi esitaja hr. Sandberg, raudteelaste kutseorganisatsioonide keskküingu esitaja hr. Rukki.

Kongressi avas keskjuhatuse esimees hr. J. Koff, kes tervitab kokkutulnud saadikuid, valituse asutuste, ning organisatsioonide esitajaid

ja meelde tuleb kadunud teedeministrit Karl Karki, kelle mälestust kongress püstitõusmisega austab.

„Meie organisatsioonil on kuue aastane tegevus seljataga,“ ütleb kõneleja, „see aeg on organisatsiooni elus võrdlemisi lühikene ja sellepärast tuleb tegevust hinnata arenemise seisukohalt. Siiski võib neid tegevusaastaid ikka millegiga meie organisatsiooni ajaloos märkida ja üheks sündmusrikkamaks neist meie ametkonnas on möödunud aasta, kus muuseas sel aastal meie ametkonna juhi vahetus oli, missugune muudatus tõi organisatsiooni ellu peatset elavust. Uus ja seega praegune ametkonna juht arusaades, et elu ise on teenijate organisatsiooni ellu kutsunud ja et organisatsioon on ikkagi lähem teenijaskonna hingeelu peegeldus ning soovide väljendaja, hakkas organisatsiooniga tõsisemalt rehkendama, katsudes vastu tulla, kui võrd see maksimate seaduste juures võimalik. Paremaks tõenduseks on selles uus teenijate ametjärkudes kõrgendamise kord, mis administratsiooni ja organisatsiooni koostöö ette näeb,

See uus süsteem ei tõsta mitte üksi Eesti postiteenija autoriteeti väljamaail, vaid käsikäes sellega peavad kaduma pahed ametkonnas endas ja ühtlasi ka lahenema vahekorrad ülemate ja teenijate vahel, mis tänini nii mitmeski asutuses palju soovida jätnud.

Elu aga on võitlus ja ta seab järjest uusi ning uusi küsimisi üles, millede üle tuleb tihti pead murda, kuidas neist üle saada, pealegi meil, kus riigi majandus samuti veel arenemise ajajärgus on, võib neid rohkesti esile kerkida.

Sarnaseid küsimisi näeb ette käesoleva kongressi päevakorra kava ja ma arvan, et neid on ka saadikud kümnetena kaasa toonud.“

Et need küsimused tõsist ja igakülgselt kaalumist leiaks ning tehtud otsused küllalt elujõulised oleks, soovib kõneleja kongressi tööle edu ja jõudu.

Teedeministeeriumi esitaja hr. Jürgenson tervitab kongressi hr. teedeministri nimel. Ütleb, et teedeministeerium on märkinud, et see ametkond kõige paremini töötab, kus teenijad ühiskondlise elu nähtuste korraldamisest ise osa võtavad. Meie elu arenemine ei olene mitte ainult majanduslisest jõust, vaid üksikute kodanikkude heast tahtest ühiskonna heaks töötada.

Peavalitsuse ülem hr. Jallajas tervitab kongressi ja teatab, et meil palju uut organiseerimise ja üksikute määruste kodifitseerimise alal teha on, kus just teenijad oma oskusega valitsusele palju kaasa aidata saavad. Ütleb, et tuleks asutuste töö korraldamise ja selle intensiivsemaks tegemise peale suurt rõhku panna, et vähema ajaga rohkem tööd võiks ära teha, mille

tõttu siis jälle omakord võimalik töötasu parandada. Seniajani on meil üldseadused tõelikult teinud takistusi õiglase töötasu maksmiseks. Kuid nüüd aga on teedeministeeriumi poolt ka juba preemiade maksmise seaduse Riigikogule edasi antud, mis meie ametkonna teenijate materjaalset seisukorda lubab parandada. Samuti on erasummade seaduse eelnõu peavalitsuse poolt teedeministeeriumile saadetud ja loodetavasti saab see küsimus lähemal ajal meie kasuks otsustatud. Sellega on siis väljavaated tuleviku peale paranemas. Toonitab teenijate vahel ise tööjõu ning oskuse kohase jaotamise läbiviimise tarvidust.

Lõpuks tähendab kõneleja, et ametkonna eelarveline defitsiit seniajani paljuid paremusi läbi viia on takistanud, eriti ruumide paranduse asjus, kuid loodab, et tulevikus selles asjas paremused tulevad.

Läti p. t. t. kongressi esitaja hr. Sandberg ütleb, et Läti posti neljas kongress saadab Eesti p. t. t. kongressile oma paremad tervitused, tuleb meele endist tsaari aega, kus teenijatel võimalik ei olnud kokku tulla ja oma hädadest rääkida. Rõhutab seda tähtsust, mis mõlema naaberriigi iseseisvaks saamisel olnud, järeldab, et nõnda on ka postiteenijad võrdlemisi ruttu oma kutseorganisatsioonid loonud, milliste kasulikkuse kohta vastu vaielda ei saa. Kõneleja ütleb, et Lätis on 75 prots. teenijatest kutseorganisatsioonidesse koondatud, nende seas ka paljuid kõrgemaid ametnikke. Läänud aastal olnud Läti postiteenijatel võitlus oma parema materjaalse seisukorra loomiseks, mis osaliselt ka korda läinud.

Hr. Uustalu annab kongressile edasi need tervitused, mis Läti neljas kongress ja p. t. t. keskuhatuse palunud kongressile ette kanda.

Raudteelaste kutseorganisatsioonide keskuühingu nimel tervitab kongressi hr. Rukki, kes ütleb, et raudteelased postiteenijatele kõige lähemal ja et raudteelased käesoleva kongressi töö lõputulemusi jälgivad erilise huviga.

KONGRESSI JUHATUSE VALIMINE.

Kongressi juhatusse valitakse lahtisel hääletamisel: esimeheks: hr. Martens, abideks: hr. Tomson ja Imelik, sekretäriks: hr. Miller, abideks: hr. Papagoi ja Riso.

KONGRESSI PÄEVAKORRA KINNITAMINE.

Hr. Imelik paneb ette päevakorda täiendada punktidega: „Ajakiri, organiseerimine ja põhikirja muutmine“ ja punkt 6. täiendamine järgmiselt:

„Palk ja varustus, päevarahad, preemiad ja protsendiline mahaarvamine provintsidest.“

Hr. Laak ja Koff vaidlevad nende täienduste vastu, leides, et meil ajakiri „Side“ on juba olemas ja et ka põhikirja muutmiseks mingisugust tarvidust ei ole. Päevarahad on aga 5-da päevakorra punkti d. all ette nähtud. Hr. Laaki ettepanekul vahetatakse 5-es ja 6 päevakorra punktid ümber. Hr. Seresk toetab hr. Imeliku ettepanekut organiseerimisküsimuse päevakorda võtmises.

Hääletamisel saab Imeliku ettepanek poolt 19, vastu 11. Seega on täienduse ettepanek vastu võetud ja kongressi päevakord kinnitatakse järgmiselt:

- 1) Kongressi avamine ja tervituskõned.
- 2) Kongressi juhatuse valimine.
- 3) Mandaatkomisjoni valimine.
- 4) Aruanded keskjuhatuse poolt ja kohtadelt.
- 5) Riigiteenijate õigusline seisukord.
- 6) Palk ja varustus.
- 7) Töönormid ja töölihtsustamine.
- 8) Ajakiri, organiseerimise küsimus ja põhikirja muutmise.
- 9) Valimised põhikirja järele.
- 10) Kongressil ülesvõetud küsimused.

KONGRESSI KODUKORRA VASTUVÕTMINE.

Hr. Koffi ettepanek läinud aasta kongressi kodukorda ilma lugemata vastu võtta, arvates, et sellega kongressi saadikud juba kohtadel tutvunenud, võetakse vastu.

Järgmisena on päevakorras punkt

III. MANDAATKOMISJONI VALIMINE.

Mandaatkomisjoni valitakse hrad:

Gildemann — 28 häälega.
Grünberg — 26 häälega.
Maasik — 26 häälega.

Komisjon tunnistas hääleõiguslisteks kongressi saadikuteks arvuliselt osakondade järele:

Tallinna osakonnast	15 saadikut.
Tartu osakonnast	7 „
Pärnu osak.	3 „
Viljandi osak.	3 „
Rakvere osak.	3 „
Valga osak.	2 „
Kure saare osak.	1 „
Haapsalu osak.	2 „
Narva osak.	3 „
Tapa osak.	2 „
Petseri osak.	1 „
Võru osak.	1 „
Paide osak.	1 „

Kokku: 44 saadikut.

Kuresaare osakond on volitanud Haapsalu saadikut hr. Määrseppa.

Et kongress ainult neile keskjuhatuse liikme-

tele hääletuse kaarte välja anda otsustas, kellel osakondade poolt volitusi ei ole, langesid seega 8 liiget välja ja jäi järele 1, — hr. Jaanus. Kokku täievolilisi saadikuid 46, kelledele otsustati hääletuse kaardid välja anda.

Peale selle tunnistas mandaatkomisjon sõnaõiguslikeks saadikuks naaberriigi Läti p. t. t. teenijate kongressi esitaja hr. Sandbergi.

IV. ARUANDED KESKJUHAATUSELT JA KOHTADELT.

Keskjuhatuse aruandega esineb keskjuhatuse esimees hra Koff, kes annab ülevaataliku pildi keskjuhatuse aastase tegevuse kohta. Aruandja tähendab nende raskete olude peale, milles keskjuhatusel on tulnud töötada. Mõnesugustel põhjustel võis keskjuhatuse l. a. oma tegevust alustada alles juunikuus. Oma positsiooni kindlustamiseks astus keskjuhatuse l. a. kongressi otsuse kohaselt raudteelastega läbikäimisesse, et kontakti luua posti- ja raudteeteenijate perede vahel. Lepiti kokku raudteelaste kutseühisuse keskühinguga üksteise vastastikkuseks toetamiseks, mis postiteenijate kutseühisuse arenemisele teataval määral toetajaks oli. Raudteelaste häälekandja „Side“ tunnistati ühtlasi ka postiteenijate häälekandjaks.

Keskjuhatuse ja posti peavalitsuse poolt sai uus teenijate kõrgenduste andmise kord välja töötatud, mis aluseks võeti läinud aastal antud kõrgenduste andmisel ja mille järgi on kõrgendusi saanud juba 600 teenija ümber.

Posti peavalitsuse korralduses olevate erasummade asjus on keskjuhatuse küsimuse üles tõstnud — need summad üle anda keskjuhatusele postiteenijate haridusliku tasapinna tõstmiseks, vanadekodu asutamiseks jne. Nende summade ärakasutamise kavaga postiteenijate huvides on esinetud teedeministeeriumi ees ja on loota, et asi lähemal ajal meie kasuks otsustatakse.

Silmas pidades, et postiteenijate emakeele oskus tihti soovida jätab, korraldati keskjuhatuse algatusel kõigile Tallinna asutuste teenijatele Eesti keele kursused, milleks keskjuhatuse summadest on välja antud 20.000 marka. 15.000 marka sellest summast võtvat posti peavalitsus oma kanda.

Hiljutisest Riias ärapeetud Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate konverentsist on keskjuhatuse kahe esitajaga osa võtnud, milliseks otstarbeks keskjuhatuse summadest saadikutele reisi- ja sõidukuludeks välja antud 15.000 marka.

Et etendada postiteenijate rahvusvahelist läbikäimist ja tutvustada välisriikide ametvendi Eesti postiteenijate olukorraga, on keskjuhatuse otsustanud Pariisis ilmuva postiteenijate espe-

rantokeelse ajakirja „Interligilo“ Eesti erinumbrit välja anda.

Peale selle on keskjuhatusel läbirääkimised käimas üleilmilise postiteenijate internatsionaalliga, kelle liikmeks ka Eesti postiteenijatel tarviline on astuda, milliseks ligemal ajal vastavad sammud astutakse.

Aruandja ütleb veel, et keskjuhatusel liikmed palgaküsimuse asjus mitmel korral Riigivanema juures on käinud ja mitmed märgukirjad postiteenijate materjaalse seisukorra parandamiseks valitsusele saatnud.

Keskjuhatusel laekahoidja hra Grünberg kannab ette revisjonikomisjoni poolt kinnitatud kassaaruande 1924/25. a. eest, mis järgmine:

Sissetulekud:

23. aprilliks 1924. a. raha kassas	Mk.	72.510.—
Osakondadelt liikmemaksu	,,	47.955.50
Osakondadelt kaartide eest	,,	1.000.—
P. T. T. Peavalitsuselt kursuste korralduseks	,,	15.000.—
Eesti Panga jooksva arve % %		
1924. a. eest	,,	2.060.—

Väljaminekud:

Eelmise aasta kongressi kulud	Mk.	5.160.—
Kantselei- ja postikulud	,,	4.365.—
Asjaajaja palgaks	,,	18.000.—
Organiseerimiseks	,,	15.600.—
Eesti keele kursuste korraldamiseks	,,	20.000.—
Ajakirja „Side“ toetuseks	,,	4.775.—
Kaks akti mappi	,,	2.700.—
Ministri K. Kark'i pärg	,,	6.500.—
Ametn. panga täiendav osamaks	,,	750.—
1. aprilliks raha kassas	,,	60.675.50

Avatakse läbirääkimised keskjuhatusel aruande kohta.

Hra Imelik leiab, et keskjuhatusel poolt Eesti keele kursuste jaoks äratarvitatud summa kasutamine ebaõiglane on, kuna see on ära kasutatud ainult Tallinna teenijate huvides, mille juures isegi mitteliikmed kursustest osa on võtnud, kes, võib olla, kutseühisuse huviseid ignoreerivad ja vastu töötavad.

Kursuste juhataja hra Laasi esineb kongressi saadikute soovil üksikasjalise aruandega kursuste sisemise korraldamise, kestvuse, kursustest osavõtjate arvu ja muude andmetega.

Vaielusi tekitab hra Imeliku ettepanek — katta pool osa saadikute sõidukuludest keskjuhatusel summade arvel, missugust ettepanekut toetavad veel teised provintsi saadikud, kes rõhutada tasumine osakondade summadest kohtadel, kus peale vähesel liikmemaksu mingisuguseid sissetulekuid ei olevat.

Pannakse ette — uuele keskjuhatusel ülesandeks teha järgmiseks kongressiks täielisema aruandega ja eelarvega esineda

Keskjuhatusel liikmed hrad Laak, Koff, Grünberg ja Vilukas, sellele vastu väeldes, ei pea seda ettepanekut vastuvõetavaks, leides, et keskjuhatusel sel juhtumisel võimata on edasi tegutseda, et osakonnad kohtadel võiksid sissetulekute mõttes pidusid ja väljasõituseid korraldada, kuna keskjuhatusel peasiht on puhtkutseühisusliikmete huvide kaitsemine ja sellepärast temal võimalust pole muid sissetulekute allikaid otsida, kui liikmemaks.

Hra Millistveri poolt tehakse ettepanek: keskjuhatusel läinud tegevusaasta aruandet ära kuulata avaldab kongress keskjuhatusel tänu, mis hra Laaki poolt järgmiselt täiendatakse: „ja soovib uuesti valitavale keskjuhatusel järgmisele kongressile peale rahalise aruande ka uue eeloleva tegevusaasta jaoks eelarve kinnitamiseks ettepanemist.“

Hra Imeliku ja Millistveri ettepanekud saavad hääletamisel: Imelik — 17 häält poolt, Millistver-Laak — 17 häält poolt.

Teistkordsel hääletamisel: Imelik — 15 häält poolt, Millistver-Laak — 17 häält poolt, erapooletuid — 10.

Lõpulikul hääletamisel on Imeliku ettepaneku poolt 19, vastu 18. Seega on Millistver-Laaki ettepanek, milles keskjuhatusel tänu avaldatakse, vastu võetud.

Järgnevad osakondade aruanded.

Tallinna saadik hra Miller konstateerib muuseas, et osakonna tegevust on takistanud kõige pealt ruumide puudus, et teenijad paljudesse erialadesse jagunedes ja mitmetes asutustes laialipillatult asudes kergesti kokku ei saa tulla, mis nende kooshoidmise ja omavahelise läbikäimise peale raskendavalt mõjub.

Tapa osakonna tegevuse kohta tähendab hra Tops, et 1. a. osavõtt koosolekutest rahuloldav on olnud.

Haapsalu saadik hra Mürsepp teatab, et koosolekutest osavõtt, kuigi loid, on liikmete arv tänavu kevadel siiski 100 prots. võrra tõusnud.

Kureaare osakonnas on liigete arv samuti poole suuremaks kasvanud. Nii oli 1924. a. Kuresaare osakonnas 24 liiget, 1925. a. aga 55 liiget.

Pärnu osakonnas on liikmeid 63, mitteliikmeid 3.

Pärnu osakonna juures töötab teenijate matsekassa, kust teenijad tarbekorral abi saavad.

Võru osakonna saadik hra Kruusmann leiab, et osavõtt koosolekutest loid on olnud. Liikmete arv aga on läinud aastaga võrreldes tõusnud 34 liikme pealt 39-ile.

Petseri osakonna kohta teatab hra Eichelmann, et see osakond väike on, kuid siiski võrdlemisi edukalt tegutseb.

Tartu osakonna esimees hra Imelik tähendab muuseas, et osakonna liigete seas valitseb täieline arusaamine kutseühisuse kasust. Tegevus on intensiivne ja osavõtmine elav. Peale mõne üksiku on Tartu teenijad kõik kutseühisuse liikmed.

Peale aruannete ärakuulamist määratakse 2-tunniline lõunavaheaeg. Kell 14.30 lõpeb kongressi esimene istang.

II ISTANG (29. aprillil.)

Koos 38 saadikut. Koosolek algab kell 17.15. Juhatab hra Tomson.

V punkt. RIIGITEENIJATE ÕIGUSLIK SEISUKORD.

Aruandjatena selle päevakorrapunkti kohta esinesid hrad Koff ja Laak. Viimane kandis ette Riias ärapeetud Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate konverentsil vastuvõetud teesised teenistusseaduse distsiplinaarkohtute ja tööaja küsimustes. Distsiplinaarseadus näeb ette, et määramata aja peale teenistusse võetud riigi- ja omavalitsusteenijaid võib teenistusest tagandada ainult vastava kohtuotsusega. Teenistusse kõlbluse rikkumise korral langeb süüdlane distsiplinaarkohtu alla, mis pariteetlikul alusel seisavad. Need kohtud on kaheastmelised, mille liigetest oleks kaks administratsiooni ja kaks teenijate esituse poolt. Karistusviisid on: 1) märkus, 2) märkus hoiatusega, 3) ümberpaigutamine, 4) rahaträhv ehk teenistusastmes alandamine, 5) teenistusest tagandamine. Esiimesi kahte karistust võib määrata otsekohene ülemus, järgnevaid aga distsiplinaarkohus. Tööajaks riigi- ja omavalitsusteenijatel peab olema: vaimliku töö tegijatel 6 ja kehalise töö tegijatel 8 tundi ööpäeva kohta.

Lätis ja Leedus on tööseadus läbi viidud, kuid raudtee, politsei ja post on selle alt välja jäetud.

Hra Sereski ettepanekul valitakse 6-liikmeline komisjon nende teesiste läbivaatamiseks. Valitakse hrad Laak, Seresk, Martin, Nõu, Könning ja Nauts.

Peale läbirääkimisi puhkuste ja haiguste kohta, millest osa võtavad mitmed kongressi saadikud, antakse ülemaltähendatud päevakorrapunkt komisjoni arutamiseks ja resolutsiooni esitamiseks.

Kongressi III istangul esitas komisjon oma töö tagajärjed, mis järgmiselt, ilma parandusteta, kongressi poolt vastu võeti:

RIIGITEENISTUSE SEADUS.

Riigikogu poolt 1924. a. „Riigi Teatajas“ avaldatud riigiteenistusseaduses tulevad järgmised parandused teha:

§ 1. Riigiteenijate jaotamine ametnikkudeks ja vabateenijateks ära jätta ning kõik riigiteenijad üheõiguslikkudeks teha.

§ 10. Tuleb uus lõige juure võtta, kus ette oleks nähtud, et kõrgenduste andmise küsimusi arutab komisjon, millest vastava kutseühisuse poolt määratud riigiteenijad pariteetsel alusel administratsiooni esitajatega osa võtaksid. Vastavalt nendele uutele põhimõtetele tulevad ka muud eelpoolnimetatud parandustega puudutatud riigiteenistuse seaduse vastavad §§ parandada.

Motiivid nende paranduste kohta on järgmised:

1. Üheõiguslikkuse ära kaotamine riigiteenijate seas on teenijaskonnale täiesti arusaamatu nähtus ja see käib demokraatlikule põhimõttele vastu.

2. Vabateenija, oma kindlustamata seisukorra pärast, ei saa omi ametiülesandeid mitte nii erapooletult täita, kui riigiametnikud, ja ta võib langeda ülemuse mõju ning meelevalda alla.

3. Kõrgenduste andmise komisjoni loomine võimaldab erapooletut kõrgenduste andmist täiesti tõsistele töömeestele ning kaotab teenijaskonnas igasuguse nurina administratsiooni tegevuse kohta sellel alal.

LISTSIPLINAARKOHTUTE SISSESEADMISE VAJADUS.

Praegu on meil maksev endises Vene valitsuse aegses nuhtlusseaduses ettenähtud distsiplinaarne karistamise kord.

Kui uus kriminaalseadus meil vastu võetakse ja seega endine Vene valitsuse aegne distsiplinaarne kord maksvuse kaotab, tuleb Eestis distsiplinaarseadus välja töötada Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate 1925. a. Riia konverentsi vastuvõetud teesiste kohaselt.

P. T. T. TEENIJATE TÖÖAEG JA PUHKUSED.

1) Posti-telegraafi-telefoni teenijate tööaeg tuleb seadusandlikul teel normeerida Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate 1925. a. Riia konverentsi vastavate otsuste kohaselt.

Seda on juba Lätis ja Leedus tehtud ja Eesti ei peaks selles suhtes oma naaberriikudest karvaks maha jääma.

2) Praegusel ajal vabariigi valitsuse poolt lubatavad puhkused peavad postiametkonnas täiel määral võimaldada.

Teenijate puhkusele mineku kavad tulevad asutustes administratsiooni ja kutseühisuse esitajate vahelisel kokkuleppel kokku seada.

Endistel aastatel sündis üldpuhkuste nimekirjade kokkuseadmine asutuste teenijate kaasabil.

Tänavu aga jättis peavalitsus nende nimekirjade kokkuseadmise ainuüksi asutuse ülemate hooleks. Selle tagajärjel on aga juba sarnased ebaloomulised nähtused aset leidnud, et teenijad, kes mullu aprillikuul puhkust said, ka tänavu aprillikuul puhkusele saadeti. Õigluse põhimõte nõuab aga, et teenijate suvepuhkuse aeg aasta-aastalt vahelduks. Puhkuste nimekirja kokkuseadmisel peab teenijatel tingimata õigus olema kaasa rääkida ja nimelt umbes sarnase printsiibi järgi: teenijatel peab põhimõtteliselt õigus olema puhkusele minevate teenijate puhkuste järjekorda ära määrata, administratsiooni asi aga on puhkuste kava teostamine ja selle järgi valvamine, et tööd ei takistataks.

RIIGITEENIJATE AMETSÕITUDE TASU SEADUSE MUUTMISE TARVIDUS JA PÄEVARAHADE NORMIDE SUURENDAMISE VAJADUS.

Riigiteenijate ametsõitude tasu seaduse (R. T. 113 — 1924. a.) § 5 märkus esimene tuleb selles mõttes parandada, et sõnade „perekonna abiraha õiguslised isikud“ asemel sisse võetaks mõiste — perekonna liikmed, kes temaga koos elavad.

2) § 9 viienda liigi redaktsioon tuleb täiendada selles mõttes, et selle alla ei kuulu posti-telegraafi-telefoni ametkonna tehniline personal ja posti-telegraafi-telefoni asutuste ülemad, kes asutusi revideerivad.

Peale nende kahe redaktsioonilise paranduse tulevad päevaraha normid elukallidusele vastavalt suurendada.

VI punkt. PALK JA VARUSTUS.

Kongressi järgmise päevakorrapunkti kohta — Palk ja varustus — esines aruandjana hra Lepp, kesl Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate konverentsist Riias osa võttis erikomisjoni juhatajana. Võrreldes üksikute maade palga ja elukalliduse vahet, leiti Riias, et Lätis, Leedus ja Eestis palk elatismiinumile ei vasta. Sealjuures on aga palgatingimused teistes maades paremad kui Eestis, maha arvatud Leedu. Elukalliduse suhteline vahet: Eestis 100, Leedus 105,9, Lätis 110,6, Soomes 123; sealjuures saavad riigiteenijad palka Leedus 150 litist kuni 1200 litini ehk 5625 m. kuni 45.000 margani, peale selle antakse palgakõrgendust 10 prots. alpalgast, mitte rohkem kui 5 korda. Lätis on palk 60—360 latini. Läänud aasta detsembris lisati Läti riigiteenijatele palka 15 prots. võrra juure. Lisapalka antakse 10 prots. aluspalgast iga 5 aasta tagant. Soomes on aga riigiteenija aastapalka alammäär 10.000 Smk. Teaduslikult läbitöötatud materjali põhjal aga oleks elatismiinum kolmeliikme-

lisele perekonnale umbes 12.000 mk. Elatismiinumini kindlakstegemiseks ja töötasu alammäär väljatöötamiseks tuleks luua erikomisjon pariteetlikul alusel, seniks aga tuleks jääda keskliidu poolt väljatöötatud palgaredeli juure, s. o. 7500 kuni 20.000 mk. kindlaks.

70 miljoni marga ärajaotamist puudutades, toonitab hra Lepp, et see tuleks, nagu seda ka üleriiklik raudteelaste kongress juba otsustas, ära kasutada ühekordse abiraha väljamaksmiseks ühe kuupalga suures, eestkätt perekondadega teenijatele. Ülejäänud summa aga alla elatismiinumini palgasaajatele teenijatel ära jaotada.

Posti peavalitsuse ülem hra Jallajas teatab, et valitsusel olla kavatsus praegusele 70 miljoni margale lisaks määrata veel 70 miljoni mis peajasjalikult vähemapalgalistele on mõeldud.

Arutusel oleva päevakorrapunkti kohta käiva materjali läbitöötamiseks ja tehtud otsuste kongressile esitamiseks valitakse 6-liikmeline komisjon, kuhu valitakse hrad Imelik, Vilukas, Maasik, Kargaja, Ebrok ja Gildemann.

Kongressi 3-dal istangul 30. aprillil komisjoni poolt esitatud resolutsioone ei tunnista kongress rahuloldavateks ega vastuvõetavateks ja täiendab komisjoni koosseisu, sellele juure valides hra Laaki, Sillat, Millistveri ja Siidami. Peale asja uuesti läbivaatamist esitab komisjon kongressile uued väljatöötatud resolutsioonid, mis kongress lõpulikult järgmisel kujul vastu võtab:

1) Palk tuleb jaotada kahte ossa: elatismiinum ja ameti ülesannete kohane töötasu.

2) Elatismiinumini kindlaksmääramiseks tuleb viibimata ellu kutsuda isäraline tariifikomisjon, mis pariteetsel alusel valitsuse esitajatest ja riigiteenijate keskliidu esitajatest töö- ja hoolekandeministri eesistumisel kokku on seatud ja kelle ülesandeks on elatismiinumini kindlaks määrata.

3) Seadusandlikul teel maksma panna automaatne palkade reguleerimise printsiip elukalliduse tõusu ja langemise järgi.

4) Palgaredel tuleb ühtlane kõigi riigikassast palka saajatele riigiteenijate jaoks kokku seada ja kõik praegustel eripalgaredelil olevad riigiteenijad sellele uuele redelile paigutada, kusjuures kõik ametid tulevad ametiülesannete kohaselt õiglaselt hinnata.

5) Kuni resolutsiooni p. 2 nimetatud tariifikomisjoni poolt elatismiinumini kindlakstegemiseni tuleb ajutiselt praeguse Araabia palgaredeli riigiteenijate jaoks järgmised palganormid veel käesoleval aastal maksma panna, misjuures kõik literid selle redeli lõpust ja ka üksikute astete vahelt ära tulevad kaotada (palgaredel vaata

„Side“ nr. 3, lhk. 12). Selle palgaredeli järgi saaks I aste 20.000 mk. ja 16 aste 7.500 mk.).

6) Riigi 1925 a. eelarves palgaolude parandamiseks ettenähtud 70 miljoni marka tuleb veel tänavuse esimese pooleaasta jooksul ühesuurstes osades ära jaotada riigiteenijate vahel, kes kuni elatismiinumini kuus palka saavad. Ennem aga tuleb sellest summast anda ühe kuu perekonna abiraha kõigile neile riigiteenijatele, kes praegu perekonna abiraha saavad.

7) Elukalliduse raioonid tulevad ära kaotada.

8) Nelja-aastase teenistuse eest ühes ja samas palgaastmes tuleb teenijale kõrgendusena anda vahe kuni järgmise kõrgema astmeni. Niisuguseid kõrgendusi võib olla neli.

9) Neljandast perekonnaliikmest alates tuleks perekonna-abiraha maksta ühetasasel kogu riigis 8 prots. elatismiinumist.

10) Palkade normeerimise-komisjonist tuleks osa võtta vastavate teenijate gruppide esitajail, kes selle eest valvel peaksid olema, et posti-t.-t. teenijad palgaredelites võrreldes teiste riigiteenijatega astmeis mitte madalamale ei saaks surutud.

11) Varustuse alal tuleb riide väärtust tõsta ehk kandmise aega vähendada. Peale riidevarustuse tuleb anda teenijaile veel ametiülesannetele vastavad jalanõud.

12) Varustuse kandmise aega tuleb hakata lugema sellest päevast, millal varustus tegelikult välja on antud, kuid järgneva varustuse kandvuse aeg hakkab sellest päevast lugema, millal eelmise varustuse kandmise tähtaeg lõpeb; soovitatav, et varustuse väljaandmine sünniks kindlatel tähtaegadel.

13) Pensioniseaduses ettenähtud vanaduse määra tuleks 60 aasta pealt alandada 55 aasta peale.

Selle resolutsiooni juure tehakse täiendavad ettepanekud; hra Riiseni poolt: „kuni elatismiinumini maksmapanemiseni — laiendada vormiriide väljaandmist riigi kulul kõikide posti-t.-t. ametnikkude peale, sest vormiriie tundub palgalisana“.

Hra Kruusmanni poolt:

„Kuni elatismiinumini maksmapanemiseni tuleks ajutine palgaredel 1. juulist s. a. alates maksta panna, arvates sinna juure veel korteriraha 2000 mk. kuus“, missugused ettepanekud kongress vastu võtab.

14) Kõigi eeltoodud otsuste elluviimist keskjuhatusele kõige kiiremas korras kohuseks teha.

VII punkt. TÖÖNORMID JA TÖÖ LIHTSUSTAMINE.

Hra Koff teatab, et see küsimus on tehnilise rühma poolt üles seatud, kelle aruandja hra

Laak puudub, tema aga isikliselt selle kohta midagi ütelda ei tea. Olla kuulnud, nagu kavatses posti peavalitsus postikviitungite väljakirjutamist ametnikkudele uuesti kohustavaks teha.

Posti peavalitsuse ülem hra Iallajas selle peale vastates teatab, et jälgides Tallinna peapostkontoris tööd, on tema veendumusele jõudnud, et vastuvõtjal ametnikul kviitungi väljakirjutamiseks küllalt aega üle jääb. Ei pea soovitatavaks nähtuseks, kui ametnikul midagi teha ei ole ja siis publikumi laseb kviitungi välja kirjutada. Kviitung tuleks sel korral välja anda, kui selle saamiseks soovi on avaldatud, selle juures võiks saadetiste postile andjad sel juhtumisel seda ise välja kirjutada, kui ametnikul palju tegemist ja kirjutamiseks aega ei jätaku.

Hra Kruusmann, Orav ja Tops leiavad, et kviitungi väljakirjutamine ametnikule mingisugust raskust ei sünnita, kuna inimese poolt kirjutatud kviitungi võrdlemine sedasama aega nõuab, mis kviitungi väljakirjutaminegi.

Hra Orav tõendab, et töö võrreldes veneaegsega palju keerulisemaks on läinud, et alaline statistiliste andmete kogumine on ametnikkudele tihti ülikoormav.

Hra Seresk toonitab üleriiklise koosseisude seaduse väljatöötamise tarvidust ja ületunnitööde eest tasu maksmist. Tarvilik oleks ametnikkude töö, funktsioone ja tehnilise teenistuse töönorme täpselt ära määrata ehk neid vähemalt aasta peale kindlaks määrata. Soovitab viia normide alla kõik tööd tehnilise teenistuse alal. Märgib teenijate puudulikkude ettevalmistamist oma ameti alale, mis harilikult sünnib ringkirjade läbi, mitte aga praktika teel.

Võetakse vastu ettepanek kõnelejate nimekirja kinni panna.

Sõna saab posti peavalitsuse ülem hra Iallajas, kes töönormide kohta ütleb, et mida lihtsamad nad, seda parem neid kasutada. Tehnilise rühma poolt ettetoodud andmeid ei pea arusaadavateks. Teatab, et preemiade seadus postiteenijate peale laiendatud saab, milleks vastavad eeltööd juba tehtud; preemia saamiseks peab töö normeritud saama. Uuendused on rasked neile, kes endise korruga väga ära harjunud on, sellepärast tuleks uurida, kuidas välismaal töötatakse. Selles mõttes on meie töökorraldamisel eeskujuks võetud Belgia ja Ameerika, kus viimases ühtegi liigutust ilmaaegu ei tehta.

Ettepanek, valida 9-liikmeline töönormide ja lihtsustamise komisjon, võetakse vastu.

Kongressi juhataja tõstab kvoorumi küsimuse üles, kus selgub, et koos on 36 saadikut.

Töönormide ja lihtsustamise komisjoni vali-

takse hrad: Ients., Tops, Mürsepp, Siidam, Pappagoi, Nahkur, Käppa, Nõu ja Samok, kes kongressi kolmandal istangul järgmised resolutsioonid esitavad, mis kongressi poolt vastu võetakse.

TÖÖNORMID.

a) Üldiselt:

Selleks, et asutuste koosseis põhjeneks kindlal alusel, tunnistatakse hädatarviliseks, et postiametkonna koosseisu seadus saaks välja töötatud ja tarviliste ametiasutuste poolt kinnitatud, aluseks võttes teedeministeeriumi päevakäsus nr. 113 välja kuulutatud töönorme.

b) Posti alal:

Teedeministri ringkirjas nr. 113 avaldatud tööüksuste määrad asutuste koosseisude kindlakstege misel on 4. ja 5. klassi kontorite kohta liig kõrged. Siin tuleks tingimata arvestada ka asutuste lahtioleku ajaga.

c) Tehnilise teenistuse alal:

1) Silmaspidades, et praeguse tegeliku koosseisu vähesus välja kutsub ülemäärä töötamise ja seega ületunnitasa nõude ning halvab korralikku tööde täidesaatmist, on tarvilik koosseise eeltuleva aasta eelarvega teedeministeeriumi töönormide nr. 113 nõuete kohaselt suurendada. Erakorralised ehitustööd, kui need tõusevad üle 10 prots. võrgu olemasolevate liinide ja juhete pikkusest tulevad täide viia lisatööjõu arvel.

2) Et käesoleval aastal, nagu eelmistelgi, tehnilistel jõududel mittevastava koosseisu tõttu kõigi eelarvetega ettenähtud tööde täidesaatmisega ületunnitõid teha tuleb, siis leitakse õiglane ja nõuetav olema, et need tehtud ületunnitööd „R. T.“ nr. 48/49 ja 128 avaldatud määruste põhjal tasutud saaks, milleks posti peavalitsusel hra teedeministrilt luba paluda tuleks.

3) Et kogu postiametkonna funktsioone teenijate ülesannete suhtes juhivad ainult ringkirjad, siis leitakse hädatarvilik olema, et postija tehnilise teenistuse vastav kord ajanõuete kohaselt saaks ümber töötatud. Praegune olukord kutsub välja puuduliku ettevalmistuse ja teenistuskohuste ebamäärase täitmise. Samuti tunnistatakse tarvilikuks, et läinud aasta kongressi otsus tehniliste jõudude ettevalmistuses ja nende kursuste pidamises peavalitsuse poolt teostamisele võetakse.

4) Tunnistatakse tarviliseks ja täiesti ajakäpseks nõudeks, et tulevases eelarves ettenähtud koosseisudesse oleks ametastmena sisse võetud jaoskonna juhatajate instituit, neid vanemaks ja nooremaks jaotades. Praeguse olukorra juures tegeliku jaoskonna juhataja kohused ja vastutus ning ühtlasi õigused ei ole kindlaks määratud.

5) Kinnitusel oleva preemiaseaduse järele tuleks ka koosseisude normide arvel tehtud ökonomia jaotuse alla arvata. Et teenijad preemiatasu huvikohaselt tööle asuksi, tunnistatakse tarvilikuks, et ühes preemiaseaduse maksma hakkamisega saaks üksikasjaliselt välja töötatud ja maksma pandud preemiatasu seosmine jaotamise kord ja alus.

6) Töökorra lihtsustamiseks leitakse tarvilik olema kõik, mis vähegi võimalik on, normide alusele viia ja seega igasugused registreerimised ja seletuskirjad aruannetes ära jätta, sel puhul kui ülenormitööde täidesaatmist materjalide kulu suhtes rohkem usalduse peale rajada tööd täidesaatvate agentide vastu.

7) Kuna paljudes kohtades puuduvad postkontorite juures tarvilikud materjalide tööriistade hoiuruumid, mis eeskirjade järele olema peavad ning selle tõttu materjalid lahtiselt kusa gil väljas hoitud saavad, otsustatakse paluda peavalitsust, et see küsimus tarviliselt lahendatud saaks, kus tarvilik ka uued kuurid ehitada.

TÖÖLIHTSUSTAMINE.

Lihtsustatud uut töökorda läbi harutades ja posti peavalitsuse esitaja informatsiooni sel alal ka eelolevate kavade kohta ära kuulates, leiab komisjon, et lihtsustatud töökord elule täiesti vastab. Kui aga mõnes asutuses mingisugused arusaamatused on esile tulnud, siis on see asutuse ülema saamatusega seletatav ja peavalitsus peaks sarnaseid ülemaid, kes tööd organiseerida ei oska ja ei taha, viibimata nende töövõimetele vastavale kohale ümber paigutama.

Sooviavaldusena võetakse järgmised otsused vastu:

1) Edaspidiste töölihtsustamise kavade väljatöötamisel tunnistatakse tarviliseks kutseühisuse esitajate osavõtt;

2) posti peavalitsusel asutuste ülemaile südampeale panna, et teedeministri päevakäsu nr. 113 kohaselt teenijate ja administratsiooni koostöötamise mõttes saaks tingimata igalpool töötatud;

3) et rahakaartide ja postitshekkide tõendusnõude telegrammid võiksid saada üle antud üldisel alusel teiste postiametliste telegrammidega;

4) lubada postitshekkide väljaandmist toimetada endiselt ühe ametniku allkirjaga, missugune kord võimaldaks tshekioperatsioone toimetada ka 5 kl. kontorites. Kui see aga vastu võetav ei peaks olema, siis tshekkide operatsiooni süsteem täiesti ära kaotada, üle viies kõik rahaoperatsioonid transferoperatsioonide alla, seal juures saatokulu vastavalt alandades.

Hra Imelik teeb ettepaneku 8 päevakorra

punkti — põhikirja muutmine, ajakiri, organiseerimise küsimus — komisjoni anda, mis 20 häälega 3 hääle vastu, vastu võetakse.

Komisjoni valitakse hrad: Imelik — 26 häälega, Gildemann — 22, Grünberg — 21 ja Kruusmann — 18 häälega.

Kongressi juhataja lõpetab koosoleku kell 20 õhtul. Otsustatakse, et komisjonid järgmisel päeval kell 8 homm. tööle asuvad. Kongressi järgmise 3-da istangi algus määratakse kella 14 peale.

III ISTANG. 30. aprillil.

Saadikuid kohtadel 42. Koosolek algab kell 14.10.

Juhatab hra Martens.

Algavad komisjonide aruanded ja resolutsioonide esitamine.

VIII punkt. PÕHIKIRJA MUUTMINE, AJAKIRI, ORGANISEERIMISE KÜSIMUS.

Hra Imelik kannab ette põhikirja muutmise komisjoni protokoll, milles redigeeritud kavatseta muutmine. (Muudetud põhikirja järele oleks ette nähtud kutseühisuse juures veel asemikkudekogu.)

Edaspidistel läbirääkimistel kutsub põhikirja muutmise küsimus esile elavaid vaieldusi.

Kõige pealt vaidleb selle vastu hra Koff, et tuues mõnesuguseid põhjendusi, milliste kohta hra Imelik tähendab, et need arvustust välja ei kannata.

Millistver konstateerib, et uue orgaani — asemikkude kogu — loomisega paralleelne keskjuhatuse tekiks, mis Tartus kokku kutsutakse; järeldab, et asemikkude kogu tooks kutseorganisatsioonile enam kahju, kui kasu, kutsuks välja arusaamatusi ja omavahelisi purelemisi, mis organisatsiooni pikapeale surmale suigutab.

Hra Laak toetab Millistveri ja leiab, et ainult äärmine tarvidus võib dikteerida põhikirja muutmise vajadust; kohapealsel saadikutel pole aga keskjuhatuse vastu midagi ütelda, kuna eelpool keskjuhatusele tänu avaldatud.

Hra Millistver teeb ettepaneku enne kui põhikirja sisuliselt muuta hakata kinnisele hääletamisele panna, kas põhikirja üldse muuta, või mitte, milline ettepanek vastu võetakse.

Kinnisel hääletamisel, anti ära 44 häält, millistest põhikirja muutmise poolt olid 21, vastu 23; seega põhikirja muutmine tagasi lükatud.

Hra Koff tutvustab saadikuid raske seisukorraga, milles „Side“ peab tegutsema. „Side“ väljaandmine kannatab rahapuuduse all. Kaastööliisi on vähe. Kõik postiteenijad peaks oma häälekandja tähtsusest oskama aru saada ja se-

da toetama nii tellimistega kui kaastööga.

Hra Uustalu informeerib saadikuid Läti postiteenijate ajakirja väljaandmisega, kus ajakirja tellimine igale liikmele kohuslik. Peab soovitavaks ajakirja huvitavamaks tegemise mõttes kaastööliste tasu maksta.

Ühel häälel võetakse vastu ettepanek: kongress peab „Side“ tellimise iga kutseühisuse liikme moraalseks kohuseks.

Hra Koff teatab erakorraliselt, et kavatsus on saadikutele omavahelist koosviibimist kongressi lõppemisel korraldada, milleks palub soovijatel ennast üles anda.

Hra Imeliku ja Laaki ettepanekul otsustatakse määrata osavõtte kuludeks iga saadiku pealt 300 marka keskjuhatuse summadest, mis üle selle, tuleb igal ühel juure maksta. Selle ettepanekule vastuseisjaid ei ole.

Koosviibimisest palutakse osa võtma Läti kongressi saadikut hra Sandbergi ja posti peavalitsuse ülemat hra Iallajast.

Võetakse vastu soovivaaldu, et keskjuhatuse järgmisel aastal kongressile kodukorra kinnitamiseks esitaks kooskõlas osakondade poolt kokuseatud kodukordadega.

Organiseerimisküsimuses informeerib saadikuid hra Laak Riia konverentsil vastuvõetud teesistega.

IX punkt. VALIMISED PÕHIKIRJA JÄRELE.

Hra Imelik teeb ettepaneku — valida keskjuhatuse 9-liikmeline: ametnikke — 4, tehnikuid — 2, alamteenijaid — 3.

Selle ettepaneku vastu vaidlevad Vilukas ja Koff ja panevad ette — valida igast rühmast ühepalju esitajaid, s. o. 3.

Hääletamisel selgub, et hra Imeliku ettepaneku poolt hääletasid 19, vastu 14.

Hakatakse keskjuhatuse liigete kandidaate üles seadma, kui hra Laak teatab, et tehniline rühm keskjuhatusest tagasi astub.

Hra Imelik soovib tehnikute rühma tagasiastumisel ühenduses keskjuhatuse liigete kohtade pärast tekkinud seisukorra kohta seisukoha võtmiseks vaheaega määrata, mis hääletamisel aga tagasi lükatakse.

Hra Imelik ja Vilukas teatavad, et kui tehnikute rühm välja astub, siis ka ametnikkude ja alamteenijate rühmad keskjuhatusest osa ei võta.

Avaldades lootust, et niisugust seisukorda ei olegi, kust väljapääseteed ei leita, teeb hra Imelik ettepaneku — valida lepituskomisjoni, kuhu valitakse rühmade esitajad hrad Imelik, Laak ja Vilukas.

Varsti teatab lepituskomisjon, et rühmade

esitajad keskjuhatuse kohtade suhtes omavahel kokku on leppinud: valida vabalt, selle peale vaatamata, missugusest rühmast valitav on.

Kongress tunnistab selle ettepaneku vastu võetavaks.

Keskjuhatuse valitakse järgmised saadikud: Koff — 38 häälega, Imelik — 36 h., Grünberg — 32 h., Laak — 30 h., Öismann — 31 h., Riso — 30 h., Küüt — 29 h., Vilukas — 26 h., Martin — 24 häälega.

Kandidaatideks jäävad: Iaanus — 23 häälega, Feldmann — 18 h., Rumm — 18 h., Enok — 16 h., Dreve — 11 häälega.

Hra Koff teatab, et riigi- ja omavalitsusteenijate kongressile saatmiseks postiteenijate organisatsioonile on 10 kohta lubatud.

Kohad jaotatakse järgmiselt: ametnikke — 4, tehnikuid — 3, alamteenijaid — 3.

Ametnikkude rühmast valitakse hrad: Imelik — 33 häälega, Koff — 29 h., Gildemann — 26 h., Tomson — 29 h.

Tehnilisest rühmast valitakse hrad: Martens — 33 häälega, Grünberg — 25 h., Millistfer — 29 h.

Alamteenijate rühmast: Rumm — 30 h., Riso — 27 h., Nauts — 22 häälega.

Revisjonikomisjoni otsustatakse jätta endised liikmed: hrad Mau, Vatsel ja Belokon.

Riigiteenijate kesknõukogusse valitakse endised liikmed: Ametnikkude rühmast hrad Koff ja Uustalu; tehnilisest rühmast hrad Laak ja Martens; alamteenijate rühmast hra Vilukas.

Aukohtu liigeteks valitakse endised: hrad Millistfer, Martens, Vilukas ja Riso, ja ühe väljalangenud liikme asemele hra Imelik.

X punkt. KONGRESSIL ÜLESVÕETUD KÜSIMUSED.

Postkontorite ühendamise suhtes raudteejaamadega võetakse hra Siidami poolt esitatud järgmine resolutsioon vastu:

„Üleriiklik posti-t.-t. teenijate kongress tunnustab postkontorite ühendamise raudteejaamadega ja p. t. t. funktsioonide üleandmise raudteenijatele mitte otstarbekohaseks. Selles asutuste ühendamises näeb p. t. t. teenijate kongress raudteenijate koosseisu suurendamist postiteenijate arvel, kuna postiteenistus selle tõttu tingimata halveneb. Kongress teeb tulevasele keskjuhatusele kohuseks esineda selle ettepaneku kohase märgukirjaga vastavate võimude ees.“

Kongressi protoklli kinnitamiseks nimetatakse hrad Silla, Uutalu ja Millistfer.

Kongressi tööde lõpetamiseks peetakse tarviliseks kongressi sekretäri kolmeks päevaks teenistusest vabastada.

Läti kongressi saadik, kes kogu kongressi

tööd tähelepanuga jälginud, ütleb kongressi lõpul viimased tervitussõnad, kriipsutades alla, et kongressil valitsenud üksmeel ja teenijate ning ülemuse hea vahekord temale meist parima mulje jätnud.

Kongressi juhataja loeb ette rahvusvahelise postiteenijate esperanto ajakirja „Interligilo“ tervituse, mis järgmine:

Eesti ametvendade kongressile!

Kallid eesti kutsevennad! Kõigi kolleegade nimel, kes meie rahvusvahelise kutseorgaani kaastöölised, tervitan teid vennalikult teie ülemaalse kongressi puhul.

Nagu meil teada, sündis teie ühingu loomine õnnelikul tingimusil, kuid siiski saame aru, kui raske see töö teil oli. Jätkata midagi tehtut, on küllalt kerge, kuid luua midagi uut, millele mõnikord üldiselt vastu seistakse, on tõesti vaevarikas ülesanne. Täna koos olles mõistate oma kogu tehtud tööd. Isegi kaugelt vaadatuna, nagu meie teda näeme, paistab, et see töö on jõurikas.

Teie ühing täidab tõesti seda põhimõtet — ühenduses on jõud. Kallid kolleegad! Meie ei taha teile nõu anda, kuid peame ütleva: jääge ühendatult, seiske kui kalju, et kindlamalt, võimsamalt, edukamalt võidelda oma soovide ja nõudmistega eest.

Kallid Eesti kolleegad, teie kongressi päevaldel lendavad meie mõtted teie juure, mõeldes, et teie kaugel maal meie seltsimehed töötavad sõbraliku ühenduslikkuse eest.

Mõtlege omalt poolt üks minutki, et maal, kust see tervitus saadetud, on olemas koht, mis on rahvusvahelise ühenduse, arusaamise ja vendluse keskpunktiks.

Mõelge üleilmilise rahu suurepärase eesmärgi peale, mõelge üleilmilise kutselise jäbikäimise ja vastastikkuse abi ja toetamise peale, et teie töö oleks viljarikas. Meie tervitame teid vennalikult.

Elagu rahvusvaheline arusaamine! Elagu rahvusvaheline vendlus! Elagu ühenduslikkus!

„Interligilo“ nimel: *Pierre Filkistrè.*

Kell 20 lõpetab juhataja hra Martens kongressi, tänades saadikuid kordaläinud töö eest.

„Päevaleht,“ kirjutades postiteenijate kongressist saadud muljetest, konstateerib järginist:

MULJED POSTITEENIJATE KONGRESSIST.

Tõravune kongress näitas, et postiteenijad oma organiseerimise, oma ühistunde arenemise alal suure edusammu on teinud. Asjaolu, et kongressil kõikide osakondade saadikud täiel arvul viibisid, kriipsutab seda huvi ja elavat osavõttu, mis kutseorganisatsiooni töös märgata ja mis väljendus mitmete saadikute aruannetes

kohtadelt. Kongressil valitsev üksmeel — kui maha arvata kongressi lõpul keskjuhatusel liigete kohtade pärast tehnikute rühma poolt esile kutsutud konflikt, mis aga mõne minuti jooksul lepituskomisjoni poolt lahendati — ja ülesseatud mõõdukad nõudmised niihästi oma õigusliku ja materjaalse seisukorra kui ka teiste küsimuste alal, annavad tunnistust sellest, et osatakse küpselt mõelda ja selle juures riiklikust seisukohast välja minnes praeguse üldise raske seisukorraga arvestada.

Posti peavalitsuse ülem, ins. hra Jallajas, kes kõigil kongressi koosolekutel viibis, näitas oma osavõtuga ja kongressil avaldatud mõtetega, et ta teenijate ja administratsiooni koostöötamise tähtsusest, juba töö produktiivsuse tõstmise seisukohast, aru oskab saada, mis väljendus niihästi endistes ringkirjades kui ka õhutust leidis tema tervituskõnes kongressil. Üldiselt lahkusid kongressi saadikud hea muljega, kaasa viies usku kongressi kordaläinud töö sisse.“

Uuemad korraldused postidel.

Maakondade telegraafi-telefoni võrkude liigitamine.

Riigikogu poolt s. a. 31. märtsil vastu võetud riigi 1925. a. eelarvele vastavalt liigitatakse maakondade telegraafi-telefoni võrgud järgmiselt, arvates 1. jaanuarist 1925. a.:

1) Harjumaa ja Tartumaa senised 1. järgu võrgud — väljaspool klassi võrkudeks.

2) Virumaa, Viljandimaa, Võrumaa ja Läänemaa senised 2. järgu võrgud — 1. klassi võrkudeks ja

3) Järvamaa, Pärnumaa ning Saaremaa senised 2. järgu võrgud — 2. klassi võrkudeks.

Posti-telefoni-telegraafi kontorite kõrgendamine klassides.

Riigikogu poolt s. a. 31. märtsil vastu võetud riigi 1925. a. eelarve piirides ja teedeministri 1923. a. 30. oktoobri määruse nr. 4242 alusel kõrgendatakse klassis järgmised posti-telegr.-telefoni konterid, arvates 1. maist 1925. a.:

1) 4. klassist — 3-sse klassi: Raasiku, Võhma, Abja, Tõrva, Kilingi-Nõmme, Lihula, Keila, Suure-Jaani ja

2) 5. klassist — 4-sse klassi: Kärü, Kavastu, Põlva, Ahja, Silla, Tarvastu, Vasknarva, Kanepi, Nõo ja Kihelkonna.

Kaugekõnede registreerimise tarvidusest.

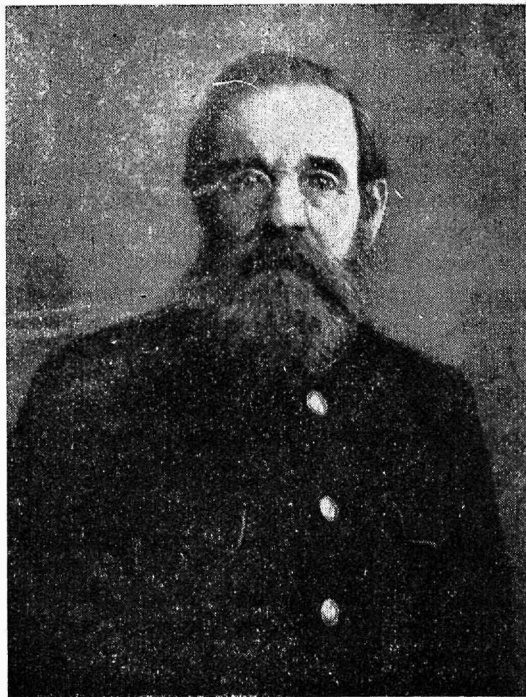
S. a. „Sides“ nr. 2 ilmunud sõnumist pealkirja all — „Uuenus asja keerulisemaks teinud“ — leidsin ma osas, mis kaugekõnede registreerimise lehtedest kõneleb, väärt-arusaamise ja sellepärast lubatagu alljärgnevad read asja selgitamiseks.

Minevad kõned peavad momendil, kui kõne tellija sooviavalduse keskjaamale kõne saamiseks annud, keskjaama poolt mineva kõne registreerimise lehel kirjutatama, nii et mitte tellijal seda teist korda küsida ei tuleks, kuigi tellimise momendil soovitud kaugeühendus teise kõnega kinni on. On aga teada, et maa keskjaamad need kõned alles ühenduse andmise momendil registreerivad ja sellepärast abonenti mitu korda kaugekõne saamiseks keskjaama kõlistada lasevad.

Sarnane kord on aga sootumaks lubamata ja selle praktitseerimisel võib tarvitaja viimati oma kõne mitmekordse nõudmise peale vaatamata ka sootumaks pidamata jätta.

Õige kord minevate kõnede kohta on aga täp-

selt järgmine: Tellija kõlistab keskjaama ja teatab telefoni numbril ja nimetuse ning sihtjaama nimetuse ja kõnele kutsutava abonendi telefoni numbril ja kõne liigi, missugused andmed keskjaam jalamaid üles peab kirjutama ja siis need andmed kõne tellijale tagasi kordama, ütlemale — „kõlistan“ ja selle järgi ärakella andma. Ainult maakohtades võib erandina, kus keskjaama teenijad abonendid hääle järgi ära tunnevad, ka kohe soovitud kõne vastava kaugeühenduse vabaoleku korral anda. Kuid ma ütlen veel kord, et see ainult väikeses kohas lubatud on, sest vastasel korral võib kõne valesti abonendi arvele märgitud saada, mispärast arve tasumisel arusaamatusi tekitab. On aga soovitud kõne võimaldamiseks tarviline kaugeühendus kinni, siis ei pruugi abonendile, kes kõne tellis, rohkem midagi seletada, kui allpool nimetatud „kõlistan“ ütelda. Kui liin vabaneb ja tellitud kõne oma liigi kohaselt järjekorras rahuldamisele tuleb, peab keskjaam kõne tellija abonendi välja kutsuma ja temale ütlemale, kellega rääkida tu-

40-AASTANE TEENISTUSJUUBEL.
Jakob Kultmann.

Hiljuti pühitses Tallinna peapostkontori telegrammi-kirjakandja Jakob Kultmann 40-aastast teenistusjuubelit. Iubilaar sündis 26. veebr. 1851. aastal Viru-Nigulas, Känna külas, sepa pojana. 1873. a. võeti ta kroonuteenistusse, kus Simbirski polgus hoolsa mehena allohvitseriks tõusis. 1885. aastal asus ta Tallinna postkontori telegrammi-kirjakandjana teenistusse. 10 aastat hiljem määrati teda kirjakandjaks, missugusele ametile ta kuni käesoleva ajani truuks jäänud. Kultmanni juubelit tuleb haruldaseks lugeda, sest harva leidub meest, kes sarnase pika aja suudab niisugusel jalgusurmalal teenistusosal vastu pidada.

Kultmann, kes aus ja eeskujulik teenija oli niihästi kaasteenijate kui ka ülemuse poolt lugupeetud isik. Kaasteenijad austasid jubilaari sel tähtsal päeval väikese kingitusega.

leb. Kui nüüd abonent enam kõnet ei soovi ja sellest enne ühenduse valmisseedmist lahti ei ole ütelnud, peab tema ikkagi kõneliigi kohaselt 3-minutilise kõne eest maksma. Annuleerib ta aga kõne tellimise enne ühenduse kõnelemiseks valmisseedmist, siis maksu ei ole.

Kui kõik asutused oma ülesandeid abonentide suhtes täidavad, siis saavad nad kindlasti ka aru, miks minevate kõnede registreerimise lehed

isevärvilised on tehtud ja et nad kõnemaksu õige seisuvõtu ainukesed tõendus-dokumendid on.

Kõik sellel lehel tehtud üleskirjutused saavad vääriliselt tasutud ja nende jaoks peab asutusel aega jätkuma, sest just kaugekõnedest kujunevad asutuste suuremad sissetulekud. Sellepärast peab ka selalal soovijate rahuldamine piinlikult maksvate määruste kohaselt toimetatud saama.

Samuti eksib sõnumisaatja läbinevate kaugekõnede registreerimise tarviduse suhtes. Võtame näiteks kõige lihtsama juhuse kaugekõne andmise üle üheainsa vahejaama. Ütleme, et lähtejaam on vahejaama välja kõlistanud ja sellelt sihtjaama nõudnud, kuid kui vahejaamas liin edasi sihtjaama poole kinni on, mis siis peaks küll sõnumisaatja arvates sarnasel korral tege-ma. Arvatavasti, kui vahejaamas lähineva kõne registreerimine tarbetu on, uuesti mõne aja pärast vahejaamalt sihtjaama küsima, mis jällegi võib kinni olla ja nii halval juhtumisel koguni kuni selle tarviduse möödumiseks. Sarnased asjata katsed ajaviitmised ning üksteise teadmatuses tülitamised ei ole lubatud ja sellepärast on ka läbinevate kõnede kohta kindel kord maksuma pandud.

Lähtejaam kõlistab vahejaama välja ja teatab sellele sihtjaama nimetuse ning soovitava abonendi number, mida siis vahejaam üles mär-gib ning selle ajaga orienteerib, millal mõlemile poole soodsam aeg on oma juures juhed otse-ühendusse panna. Seekord kaotab ära eelpool-näidatud asjata kobamise ning juhtumise otsi-mise, millal liin vahejaamast sihtjaama poole vaba on.

Maksva korra täitmine võib tinult niisugus-tele asutustele asjatu tunduda, kus kõnesid üld-se vähe on, ja kus sellepärast alati soovivad ühendused vabad, kuid sarnasel korral ei ole ju-ba vajadust, korraliku töötamise peale tarvis-mineva aja üle nuriseda. Kus aga kõnesid pal-ju, seal kergendab maksvast korrast kinnipida-mine tööd. Lühidalt on läbinev kõne vaheasutu-sele tulnud ja minev kõne ja sellekohane täht-sus on seal ka selle registreerimisel. Seda toi-metatakse puht ühenduste korraliku saamise mõt-tes, aga mitte statistika pärast, nii kui mõnel pool see arvamine on.

Tulnud kõnede registreerimisel ei ole enam kõne võimaldamise enese suhtes olulist tähtsust, vaid neid registreeritakse minevate kõnede kont-rolliks ja ka vaheasutuste töö kiiruse järelvaatuseks. Kui juba registreerimise tarbetusest rää-kida, siis oleks seda ainult tulnud kõnede kohta võinud mainida, millede registreerimisel enam tehnilist vajadust ei ole ja missuguste registreer-ristemiga minevaid registreerimisi ainult perioo-

diliselt võrreldakse. Kuid viimane riigikontrolli poolt ettevõetud registreerimise lehtede võrdlus näitas, et ka tulnud kõnede registreerimise ärajätmine praegu veel varajane, ning registreerimise lehtede korralikku täitmist sagedamini kontrollleerida tuleks.

Registreerimise lehed on telefoni alal üli-tähtsad dokumendid ja nende korralikku pidamise peaksid ametkonna teenijad igasuguste arusaamatuste ärahoidmiseks oma tähtsamaks ülesandeks lugema, millede põhjal kõik pärastised arusaamatused kerged välja selgitada ja selle

tõttu mõnigi soovimata sekeldus kergesti lahendatud saab. Kes registreerimise korra telefoni juhtnõotide järgi põhjalikult omale selgeks teeb ja selle vajaduse tegel. elu näht. kohas. läbi mõt- vajaduse tegeliku elu nähtuste kohaselt läbi mõt- leb, leiab ta, et omal ajal posti peavalitsuse poolt soovitatud registreerimise tshekid kõige kohase- mad oleks, kuid asutused ise arvasid paremaks registreerimise lehtede juure jääda, ja peavad nüüd ka kuni valmistrükitud tagavarade otsa- saamiseni nendega läbi ajama. L—k.

Ebaloomulik korraldus raudtee korterite kasutamisel.

Teedeülemale käsul on tee ja ehituse jaoskonna ülemad oma piirkondades järgmise korralduse maksma pannud: iga teenija, kes raudtee korteris elab, peab igakord, kui keegi perekonnaliigetest tahab tema juure korteri elama asuda, jaoskonna ülemalt luba paluma, ilma luba saamise esitamata politsei jaoskond kedagi majaraamatusse ei kirjuta.

Mis selle korraldusega on tahetud kätte saada, võib ainult aimata, mis aga saavutatud on, on kõigile selge — teenijatele jällegi üks raskendus.

Paljudel on lapsed linnas koolis; lapsed tulevad pühade ajal koolivaheaegadel ehk haiguse puhul vanemate juure koju, teenija aga ei tohi oma last ilma loa saamiseta korteri lasta, peab vastava palvega tee-ehituse jaoskonna ülema poole pöörama ja kahtluse all kannatama, kas saab luba või ei. Kui viimasel eitava vastuse andmiseks õigust ei ole ja tema kohustatud on tingimata teenija lapsele oma vanemate korterisse asumiseks luba andma, mis otstarbeks on siis niisugune korraldus tehtud, mis ainult asjata sekeldust, kirjavahetust, teenija vintsutamist esile kutsub, tema õigluse tunnet haavab ja alandab.

Kui teenijale on korter antud, siis on ka loomulik, et tema perekonna liikmed, iseäranis koolikäijad lapsed võivad tema juures ilma loa küsimata elada, vajaduse korral ka ära sõita ja jälle tagasi tulla. Ebaloomulikumat seisukorda, kui see praeguse korralduse juures on, endale ette kujutada võimata.

Võib olla, et tulevikus kohustatakse abielu paarisid lubasaamise palvega esinema, kas võib neil lapsi olla või ei, sest et seisukord muutuks täbaraks, kui peale lapse sündimist selgub, et noor vabariiklane ühest korterist lahkudes, teises korteris elamise õiguse luba ei saa.

Kui korterikriisi all kannatavates punktides, nagu Tallinnas, võis juhtumisi ette tulla, et teenija asjaolude sunnil vast oli oma väiksesse korteri ruumi kaasüürniku võtnud, et oma viletsale palgale, mis ihu ei kata ega kõhtu ei täida, väikest toetust juure muretseda, siis ei õigusta need üksikud juhtumised siiski veel kõige teenijate nuhtlemist. Liini peal korterikriisi ei ole ja üürniku võtmise kartus on üleliigne. Seda ebaloomulikku kitsenduse korraldust on tarvis kiires korras, kui mitte rohkem, siis teenija lihaste laste suhtes ära muuta. J u n a.

Välisriikide teated.

8-TUNNILINE TÖÖPÄEV JA KULTUUR.

Austria kuukiri „Der Eisenbahner“ toob 1. mai numbris alljärgneva kirjatüki:

Kuna Euroopas veel 8-tunnilise tööpäeva ümber ägedaid võitlusi peeti, oli Austraalias 8-tunniline tööpäev juba umbes poole aastasaja kestvusel maksev. 1865. a. algul asutasid ehitustöölised Austraalias oma kutseühingu, mille abil ka neil õnnestas kõige lähemal ajal omale 8-tunnilist tööpäeva saavutada. 23. aprillil 1865.

a. kindlustasid ehitustöölised omale lõpulikult selle tööpäeva. Veel senini peetakse tähendatud päeval Austraalias suurt tööliste püha, nimega „Demonstratsiooni päev,“ mida pühitsevad kõik Austraalia töölised.

Ehitustöölistele järgnesid metallitöölised, rauavalajad ja laevaehituse töölised.

Kuuekümnendate aastate algul pidid kutseühingud vastu pidama suurele pealetungimisele 8-tunnilise tööpäeva tühistamiseks. Sel ajal õn-

nestas tööandjatel tööjõu ülirohkuse tõttu tööaega pikendada. Tol korral olid kaugemad sise-maa kullakaevandused tühjendatud ja kuliakae-vajad, kui töötä töölised, tulid hulkadena tagasi tööstuse raioonidesse. Siiski seati 1869. a. 8-tunniline tööpäev uueti jalule — maksusega kõigile töölistele ilma erandita.

Nõnda on 8-tunniline tööpäev juba rohkem kui pool aastasada kõigis Austraalia tööstusette-võtetes maksev, ja sealjuures juba aegi, kuis masinate töö tehnika veel viimase aja kõrgusel ei seisnud.

Sellepärast ei ole imeks panna, et Austraalia töölised ära ütlevad võitlusest ja kihutustööst 8-tunnilise tööpäeva kasuks.

Igaühele on vist selge, et Austraalia töölised seisavad kõigi teiste maade tööliste ees ja nende siht on 8-tunnilisest tööpäevast üle minna veel lühemaajalise tööpäeva peale, mida nad ka püüa-vad ellu viia süstemaatilise töö produktiivsuse tõstmisega, mida omal ajal ka August Bebel välja arvas ja aluseks võttis tehnika arenemise juures.

Kutseühisused olid siis need, kes võitsid 8-tunnilise tööpäeva. Veel rohkem — Austraalia tööliste arvamisel — on kutseühisused vaiguse ja teaduse toojad. Austraalia on aru saanud ja tunnistanud, et 8-tunn. tööpäev on sotsiaalse hea-käigu aluspõhi ja et kutseühisused on selle hea-käigu elluviijad. Tööpuudus on kõrvaldatud. Kõige lihtsam tööline on materjaalselt kindlustatud. Riik seisab koos ostujulisist kolonikest ja niisugune on ka tööliskond. See ostujõud loob kahtlemata tugeva produktsiooni jõu ja parandab riigi majanduslikku seisukorda.

Kõik ülaltoodu näitab, mida võivad saavutada kutseühingutesse koondatud töölised. Sellepärast vaatavad Austraalia töölised nüüd 8-tun-nilise tööpäeva võitluse kui juba vananenud ees-märgi peale ja nende praegune lipukiri nõuab veel lühemat tööaega ning töölistele õigust osa võtta moderniseeritud tehnikast ja majandus-likust arenemisest.

LÄTIS RIIGITEENIJATE UUS PALGAJAOTUS TEOKSIL.

Läti raudteelaste liidu ajakiri „Dzelzscelnieks“ toob hoolekandeministeeriumi poolt valitsusele esitatud Läti riigiteenijate uue palga kava, mille arutamine alanud ministrite kabinetis 4. juunil s.a.

Uus kava jätab alles senised lisamaksud põhi-palga juure, s. o. praeguse perekonna abiraha 12 prots. ulatuses, kuid mitte vähem kui 12 ls. ja mitte rohkem kui 24 ls., siis — 15 prots. kor-teriraha ja 13-ne kuu palga. Peale selle võtab kava veel üles lisatasu ärateenitud aastate eest.

Väljateenitud aja astmed annavad uue kava põhjal ametnikule õiguse palga kõrgenduse peale umbes 5 prots. ulatuses iga 3-aastase teenistuse järele ühes ja samas ametis.

Niisugused astmed on ette nähtud: XVII—XX kategoorias — 6 astet (õrgemat, s. o. kuuen-dat astet saab peale 18-aastast teenistust), XIV—XVI kategoorias — 5 astet (peale 15-aast. teenistust), VII—XIII kategoorias — 4 (peale 12-a. teenistust), IV—VI kategoorias — 3 (peale 9-a.), I—III kategoorias — 2 (peale 6-a.).

Seaduse kava näeb ette ka põhipalga koefit-siendi parandamist I—X kategooriates. Palga-kõrgendus X kategoorias on 4 latti, sest uues põ-hipalgas on selles kat. ette nähtud 150 latti (se-nine on 146 latti), IX kategoorias 180 latti (senine 172 latti), VII kat. — 210 latti (194), VII kategoorias 260 latti (230), VI kat. — 300 latti (250), V — 340 latti (270 latti), IV kat. 400 (300), III kat. — 480 latti (360 latti), II kat. — 540 latti (350), I kat. — 600 latti (360 latti). Nõnda oleks põhipalk kõige alamas kate-goorias 60 latti ja kõige kõrgemas 600 latti, mis võrdub 10-kordse vahele alama ametniku ja mi-nistri abi palga vahel (kõrgemasse kategooriasse on sisse võetud ka ministrite abid ja nendele sarnased ametid, mis senini olid väljaspool kate-gooriad).

Kuna kõrgemates kategooriates on niiviisi ette nähtud koefitsiendi kõrgendus, siis on ma-dalamad (XX—VIII kategooriad) rahuldatud palga redeli astmete ümberkorraldamisega.

Kohtunikude palkadeks on ette nähtud 210 latti kuni 640 latti kuus.

Sõjaväes teenijad on ka 20 astesse jaotatud, 52—600 latti ravis seisvatel ja 52—590 latti väl-jaspool rivi seisvatel.

Õpetajatele on ette nähtud 10 prots. lisa.

Märkus: 1 ls. võrdub 72 Emk.

„Latvijas dzelzscelnieku vestnesis“ teatel on suvistepühadel 29. V. — 1. VI. nimelt Riia-st välja sõites Läti raudteid kasutanud üle 100.000 reisijat. See olevat kõige suurem reisijate arv Läti vabariigi kestvusel.

Kõige rohkem piletid on müüdud Riia I ja Riia peajaamas, liinidele Riia-Valk — 15.494, Riia-Dvinsk — 14.088, Riia-Miitavi-Liibavi — 12.837, Riia-mererand — 48.416; kokku 90.828 piletit. Peale selle peab veel arvesse võtma kuu-piletid ja ekskursioonid, ning teistel liinidel sõit-jad.

Vaatamata sarnase rohkearvulise reisijate hulga peale ei ole ühtki õnnetust ette tulnud.

LÄTI POSTIPEAVALITSUSE UUE ÜLEMA SIHID.

Lätis oli hiljuti posti peavalitsuse ülemate vahetus. Endise ülema, ins. Kadiki asemele, kes

teenijatega suures vastolus seisi, tuli ins. Ausinsch.

Läti posti-telegr.-telef. kutseühisuse esitajad käisid uue ülema jutul, informeerides viimast organiseeritud tööliste arvu, koosseisu, tema tegevuse ja eesmärkidega, ning tervishoidliste oludega, rõhutades teenijate viletsat palgaolu, ebaõiget kõrgendust palgaastmetes ja teenijate mitmekülgset tagakiusamist, missugused väärnähused senise ülema ajal väga laialdaselt maad olid võtnud.

Neis küsimustes võttis peaval. ül. järgmise seisukoha:

1. Ta tunnistab tervishoidlised ajaolud viletsateks ja tahab edaspidi selle parandamiseks sammusid astuda.

2. Tahab hoolitseda, et teenijad kõrgematesse kategooriatesse saaks paigutatud ja seda silmas pidada, et objektiivsemalt talitatakse kui senini.

3. Tonitab, et mõte — taga kiusata teenijaid selle eest, et nad mõnesugusesse organisatsiooni kuuluvad, temale võõras on.

4. Lubab hoolitseda, et teenijatele tasuta vormiriided välja antaks.

5. Tahab arvestada organisatsiooni otsustega, jälgida postiteenijate ajakirja kirjeldusi ja end igatepidi informeerida.

Ins. Ausinsch on sündinud 1879. a. Kura maal. 1899. a. lõpetas Gori-Gorki maamöörtjate taksaatorite klassi, 1901. a. eksternina Njeshini gümnaasiumi ja 1912. a. Petrogradi elktrotehnika instituudi. 1912—1914. a. teenis maakorralduse komitees, 1914—1918. a. insenerina sõjaväes, 1918—1921. a. Riia—Orelli raudteel ja 1921. a. kuni siamaani Läti raudteedel vanema insenerina. Tr.

**Jga raudteelase ja posti-telegrafi-
telefoni teenija püham kohus**

**on oma häälekandjat „SJDET“ kaastöö ja tellimisega
toetada. „SJDET“ on ainukene ajaleht Eestis, mis teie
huvisi kaitseb ja teie parema käekäigu eest võitleb.**

Mitmesugust.

LASTE SUVEKOLONII KAAREPERES.

6. juunil asusid esimesed suvekolonii kasutajad — raudteelaste tütrekesed — Kaarepere „Raudteelaste kodusse“. Oodatud 50 lapsest olid esimesel päeval ilmunud 37, teisi oodatakse koolide tööde lõpul. Koloniis viimise tagajärg saab loodetavasti kõigile rahuldav olema, kuna tingimused nii laste kasvatamises kui toitmises on kiiduväärilised.

Ülaltähendatud 50 tütarlast jäävad koloniisse umbes juulikuu 15.—18.; sellejärele tuleb sinna samasugune arv poisslapsi.

Kolonii avamisele olid kutsutud peale raudteevalitsuse liikmete ka kutseühingute esitajad.

Ruumid koloniis on aga meie suurearvulisele raudteelaste pere lastele veidi väikesed, mille tõttu laste vastuvõtmist peab õige piirama.

Kahjuks ei leidnud Hoolekande Seltsi juhatust tarviliseks „Side“ toimetusele sellest koloniis avamise päevast teatada ja sellepärast puudub meil igasugune informatsioon, et koloniis asjus raudteelastele midagi lähemat oleks võinud kirjeldada.

1. Riigi raudteeteenijate vastastiku abiandmise ja sotsiaal-tervishoiu hoolekande seltsi laste suvekolonii asub Raudteelaste Kodu juures — Kaareperes, ja selle tegevus kestab juunist — augusti lõpuni, kuhu nimetatud aja kestel 100 last kahe vahetuses vastu võetakse.

2. Laste koloniisse võetakse vastu kiduraid kooliealisi lapsi 6—18 aasta vanaduseni, kelle vanemad riigiraudtee teenistuses seisavad ja nimetatud seltsi liikmed on. Eesõigus sinna pääsemiseks on lastel, kes kosumist vajavad ja kelle vanemate sotsiaal-majandusline olukord seda neile ei võimalda. Külgehakkavate haiguste all kannatajaid lapsi koloniisse vastu ei võeta.

3. Lastekolonii tegevuse hooaja esimese poole kestel leiavad koloniis vastuvõtmist 50 tütarlast ja teise poole kestel 50 poeglast.

4. Laste ülespidamine koloniis sünnib seltsi kulul, kusjuures aga osaliste kulude katteks lapsevanem iga oma lapse pealt seal viibimise aja eest riigi poolt saadud perekonna abiraha kohustatud on seltsile sisse maksuma.

5. Üldtegevuse juhtimine, laste kasvatuse,

nende edenemise ja igasuguste füüsiliste harjutuste alal kolonias, kuulub kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi kohustesse.

6. Kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi aluvad omas tegevuses seltsi juhatusele ja on kohustatud kõiki viimase poolt antud juhtnõore täitma ja neid teostama.

7. Kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi on kohustatud selle järele valvama, et lapsed alati selle järele vaatuse all oleks, nende vanel sõnelemist, riidu, ega korratut ülespidamist ette ei tuleks ja ükski lastest omavoliliselt kolonias piiridest ei lahkuks.

8. Kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi korraldavad lastega, mitte liigväsitavaid, jalutus-käike kolonias ümbruses, teevad lastega igapäev kindlaks määratud tundidel vabaharjutusi, edustavad laste keskel igasugusi mängu, laule ja muid keha- ja vaimliste nõuetele vastavaid harjutusi, kõiki lapsi neist osa võtta lastes, kusjuures erand tehakse ainult sedavõrd haiglastele lastele, kelle terviseline seisukord neist osa võtta ei luba ja kes sel puhul hoolekande õele alluvad.

9. Kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi on kohustatud selle järele valvama, et lapsed igapäev kavakindlalt õigel ajal üles tõuseks, endid korralikult peseks, suu ja hammaste puhtuse eest alati hoolt kannaks, korralikult rietatud oleks, söömise juures end korralikult üles peaks ja õhtul õigel ajal magama heidaks.

10. Majanduslist külge lastekolonias juhib pereemand, kes seltsi juhatusele allub ja kes on kohustatud kõiki viimase poolt antud juhtnõore täitma.

11. Pereemanda kohuste alla kuuluvad laste toitmine, tarviliste toiduainete sisseostmine, väljaandmine ja nende arvestamine.

12. Pereemand on kohustatud laste toitmist igapäev kindlaks määratud tundidel teostama, selle juures korraldades, et toitmine mitte liiga suurte vaheaegadega ja tarviliste ainete vaheldustega sünniks ja see niimoodi läbi viidaks, et iga lapse keskmine toitmine 50 marga ümber päevas maksa läheks.

13. Pereemand on kohustatud söögikeetjale tarvilisi juhatusi andma ja passijale tema töid näitama. Söögikeetja ja passija peavad vastuvaidlemata korras kõiki pereemanda poolt antud juhtnõore ja nõudeid täitma.

14. Pereemand on kohustatud kõiki majapidamise töid nii korraldama, et ka lapsed neile vastavatest töödest osa võtta ja kaasa aidata võiksid.

15. Laste üldtervisliku seisukorra ja puhtuse järele laste kolonias valvab hoolekande õde, keda ühtlasi aitavad ka kooliõpetaja-kasvatataja ja tema abi, kõikides ülesannetes.

SUVEPUHKUSTE KASUTAMINE VÕIMALDATUD KA PÄEVADE VIISI.

Teedeministri nõusolekul võib raudteetasutustes, kus seda lubavad tööolud, algades 1. maist kuni 1. septembrini töötada laupäevastel päevadel poole koosseisuga, et võimaldada puhkuste saamist ka neile teenijaile, kel suvepuhkuse saamine suuremal määral, ühe korraga, võimata. Peaasjalikult saavad seda luba muudugi kasutama raudteevalitsuse ametnikud, kus koosseisude kärpimise tõttu mõnel ametnikul pikemaajalisele puhkusele minek töörohkuse pärast piiratud.

—n.

TÕMMAKE KORD SIRGE JOON.

Kui riigi eelarvesse 70 miljoni marka toetust sisse võeti, oli see, nagu sellest aru saada võis, määratud ühekordseks toetuseks vähemalpalgalistele riigiteenijatele. Varsti aga selgus, et see arvamine vildak ja et 70 miljoni jaotatakse niihästi vähemal kui ka suuremalpalgaliste teenijate vahel, nagu seda kellelegi tema palk osaks laseb saada, sest ka suuremad elada „puuduses.“

Keegi ei rääkinud enne jaotamist, et osa 4000-margalisi näljarotte ilma jäävad. Mis tuli aga jaotamisel ilmsiks: raudteel jäeti ilma osa kõige väiksema palgalisi. Ja kui maksulehed raudteevalitsusse maksule saadeti, anti need liini peale tagasi teatega, et ei olla alust maksmiseks. Ei tahtnud kõrvu uskuda, kui kuulsin, et ilma jäävad üle liini vahid, vedurivarustajad jne., kes samuti kuuteenijad, kuid ometigi oli see nii. Peeti aur, mis teha; sõideti pealinna asja selgitama, kuid ka see ei aidanud, ning hulgal näljarottidel tuli sellest palukesest ilma jääda.

Kuuldavasti olla küll küsimus — kas neil „alust“ seda toetust saada või mitte — liikuma pandud, kuid kuidas ehk millal see ükskord lõpeb, on teadmata.

Ega see meil esimest korda ei ole, igakord kui mõni mark liikumas, jääb mõni liik teenijaid välja ja kui need juba mõne aja protestidega saavad ümber käinud, siis pikapeale vast leitakse see „puuduv alus.“

Kust kohalt pärast need alused tulevad, jääb igapäevasele hallile kodanikule arusaamatuks.

Seadusemeestele oleks aga nii palju öelda: tõmmake kord sirge joon vahele, kes saab ja kes mitte. Ja kui kord olete öelnud, et kõik need peavad saama, kes riigikassast palka saavad, milleks siis veel need aluste otsimised ja vintsutused!?

IGAPÄEVANE NÄHTUS.

Konduktor käib platvormil rongi ääres ja juhatab reisijaid kohtadele.

Reisija: Teie olete konduktor?

Konduktor: Jah, mina olen..

Reisija: Kuhu see rong läheb?

Konduktor: Haapsalu!

Reisija: Kas see rong Nõmmel peatab?

Konduktor: Jah, peatab!

Reisija: Kui kaua?

Konduktor: 5 minutit!

Reisija: Kas mitte kauem?

Konduktor: Ei, mitte kauem. Niipea, kui tramm Tallinna poole läheb, läheme meie edasi!

Reisija: Kas mina jõuan Nõmme apteegis ära käia, et mina maha ei jää? Mul on pilet Haapsaluni.

Konduktor: Mina teie asja ei tea, see ripub sellest ära, kui kaua käite, ehk kui kaua apteegis teil aega läheb; mina jõuaksin küll ära käia.

Reisija: Noh, tore ütlemine: kui kaua mul aega läheb; ega ma sinna mägama ei heida!

Konduktor: Mina ei ole seda teile ütelnud!

Reisija: Konduktor, kui kaugel on apteek jaamast? Laps haige, pean rohtu wiima, linnast unustasin võtmata.

Konduktor: Olge nii lahke, jätke mind rahule niisuguste küsimustega.

Reisija: Ah, või nii vastate mulle, teie peate reisijate vastu viisakas olema, aga mitte nii, — selle asja panen lehte, küll sealt siis raudteevalitsus loeb, missugused teenijad temal on.

Ja panebki. Leidub lehti, kes „sisse“ panevad ja rongijuhil ei ole muud kui vaata, et noomitus kaela ei tule; kui mitte seda, siis seletuse pead ikka andma ja veel missuguse!

KES SOOVIB VANADE KODUSSE ASUDA.

Raudteelaste hoolekande seltsil on võimalus Kaarepere „Raudteelaste Kodu“ praegusel ajal vastu võtta 4—5 perekonda ja hiljem, selleks tarviliste ruumide sisseseadmisega, vastuvõetavate arvu veel suurendada.

Et võimaldada selguse saamist, kes praegusel ajal kõige hädalisemalt kodusse vastuvõtmist vajavad, ning missuguses sihis edaspidist asja arendamist juhtida, palub seltsi juhatus kõiki pensionääre, kes soovivad tähendatud kodusse asuda, kõige lähemal ajal sellekohaste sooviavaldustega esineda seltsi juhatuse ees. (Juhatuses aadress: Tallinn, Raudtee Tervishoiu osakond).

Sooviavaldustes tuleb ära näidata pensionääri ees-, isa- ja perekonnanimi, endine teenistuskohat ja amet, praegune elukoht, vanadus, perekonna liikmete eesnimed ja vanadus, igaiüh tööoskus erialade järgi ja muud andmed, mis „Kodusse“ paigutamise tarviduse ja järjekorra äramääramise juures mõõduandvad oleks.

Kodusse asumisel võimaldatakse:

- 1) tasuta korter,
- 2) tasuta aiamaa väetuse ja künniga;
- 3) kütteained sisseostu hinnaga, ehk võimaluse korral ka tasuta;
- 4) mõisast saadavad toiduained, nii kui piim, kartulid, liha jne. oma hinnaga;
- 5) töötamine enesel ja perekonna liiketel tarviduse järgi sisseseatavates töötubades, kui ka põllumajanduslikel ja majapidamise alal.

Pensioni saamise peale Kodusse asumine mingisugust mõju ei avalda.

Esperanto alalt.

ESPERANTO AMETLIKULT RAADIO KEELEKS.

Rahvusvahelise raadioliidu esimene kongress peeti Pariisis 14.—19. aprillini s. a., kus muuseas arutati küsimust ühise keele tarvituselevõtmise üle raadio alal.

Küsimuse lähemaks selgituseks moodustati alamkomisjon ning viimase poolt ettepanekuid andmeid ära kuulates, otsustas kongress:

„Rahvusvahelise raadio-amatöörade liidu esimene kongress otsustab, silmas pida-

des keelte mitmekesisiduse läbi tekitatud raskusi, soovitada esperanto, kui rahvusvahelise raadiotelefoniliste läbikäimiste ja laalisatmist abikeele õppimist ja tarvitamist kui ka tema abil tööde ning tõlgete avaldamist ajakirjanduses ja kongressidel.

Sama soovitus on maksev raadiotelegraafiliste läbikäimiste kohta juhtumisel, kui ühendusesolijad ei saa läbi rahvusliku keele abil.

Selle otsuse kohaselt võtab kongress esperanto, kui enese rahvusvahelise abi-

keele, tarvitusele rahvuslike keelte kõrval.“

ESPERANTO KAUBANDUSES JA TÖOSTUSES.

Hiljuti ilmunud Saksamaa üleriikliku tööstuse ja kaubanduse aadressraamatus on saksa keele kõrval ka esperanto tarvitusele võetud.

Aadressraamat on välja antud suuräri Rudolf Mosse poolt Berliinis, kust seda soovi korral ka võib välja tellida. Nimetatud suuräri on väga laialt ilmas tuntud ning oma laialise läbikäimise juures tarvitab ta nüüd silmapaistvalt ka esperantot.

ESPERANTO JA TEADUS.

Prantsusmaa teaduste edendamise seltsi poolt on kokku kutsutud ja avatakse 14. skp. Pariisi ülikooli aulas esimene rahvusvaheline kongress teaduses esperanto tarvituselevõtmise küsimuse arutamiseks.

Oavõtjate seas leiame kuulsamaid nimesid teaduseilmas, nagu: Appelle, Berthelot, Bigourdon, Cotton, Deslandres, Fournier, Janet, Lallemant, Painleve, Richet jne.

Samal kongressil on päevakorras esperanto rahvusvahelise teaduste liidu asutamine.

ESPERANTO SUVEÜLIKOOI

korraldatakse käesoleval suvel Genuas 31. juulist 7. augustini. Kuulsamad õpetlased saavad esimest korda põhjalikult käsitama

eriaineid, nagu: psühoanalüüsi, pedagoogikat, keele arenemist ja ajalugu, rahvusvahelist õigust, elektrotehnikat ja raadiot ainult esperanto keeles.

Suveülikoolist on avaldanud soovi osa võtta üliõpilased juba paljudest maadest.

Loengud rahvusvahelise õiguse üle peetakse samas saalis, kus Ravhasteliidu istangud.

E. S. E.

* *Esperanto kui selge postikeel Schweitsis.* Pärast tuntud Rahvasteliidu otsust Esperanto kohta teatas Schweitsi postivalitsus alluvatele asutustele, et edaspidi tuleb Esperantot pidada „selgeks“, s. o. harilikuks arusaadavaks, postikeeleks. — Nagu kuulda, järgneda Schweitsi postivalitsuse eeskujule peagi Ungari postivalitsus. — Suur edusamm Esperanto liikumisele!

—on—

* *Esperanto raadio teenistuses.* „American Radio Relay League“ pooldab innukalt Esperanto tarvitamisele võtmist raadiotelefoni alal.—Ka Londonis ilmuv raadioajakiri „Experimental Wireless Engineer“ juhib tähelepanu Esperanto peale, tuues oma viimastes numbrites esperanto keelse raadiokursuse ja Inglise-Esperanto ning Esperanto-Inglise raadio-sõnastikud. —on—

* *Grafologia postiajakirjas.* Saksa postiajakirjas „Unter dem Reichsadler“ mis Berliinis ilmub, leidub alaline grafologia nurk „Graphologischer Briefkasten“, kus selle nurga toimetaja käekirja sissesaatjate iseloomusid kirjeldatakse. Nähtavasti pakub see elavat huvi lugejaskennale.

—on—

Kui eesriie langeb . . .

Jonas Lie romaan. — Gestitanud S. Urbu.

4

— Ei, Ellen, ära kardad! Ma pole enam ammugi klaasigi viina kätte võtnud, ka pole ma siin selleks, et sind võrgutada ehk jälgida... Olen liig kaua sind jälginud. Sul on õigus, ma jälgisin sind fogu eluaeg, alates varajast noorusest: ma otsisin sind alati, kui oma ideaali... Sina olid heledaks täheks mu elus, täis pori ja alatust. Ma jälgisin sind ka siis, kui olin üliõpilane ja, et sind petta, jätsin jäljed tuuppa, et mõtleksid, nagu töötaksin, — aga mahepeal meelisin ma aega kõrvitsides. Ja siis, hiljem, Ma jälgisin sind alati, sest et sa ikkagi minu elu-täht olid, minu suur armastus...

+ Matiaas, jäta mind, ma ütlen sulle, jäta mind... Et, lõpuks, wabamalt hingata, et piisutki igavestest piinadest ja alandusist wabaneda, et alata elu piisutki sarnast inim-elule, — et walaneda sinust üksteisest igavestest, — purustasin sidemed oma endise

eluga, oma omaštega, ijamaaga ja võtjin loha siia laewa peale. Ma otjustasin Ameerikasse sõita, kus ei ole sind ja kus keegi ega miski minemistust sind mulle, meelde ei tuleta...

— Ei, ei, Ellen, ma ei jälgi sind! Ma waid tahtsin sulle velda, et tahan iseenelega wõidelda, et loodan... Pea, pea, ma ei taha midagi, midagit ei palu. Ma tahan waid elada samas ilmajaos, kus sinagi. Ma waid tahan, et üks ja sama päike meile paistaks ja meid mõlemaid soendaks. Sest, sa ju tead, et sa mulle ikkagi kõik oled...

— Miks? — katkestas tema.

— Sa ju tead, see on õige... Ja kui sa mõista mõitksid, mis inimene läbielab, kui teda laugasjoo imeb... kuidas ta heitleb, kuidas wajuib, kuidas ta walmis on, lõpuks, peaaegu rahulikult oma iifu hävinemist waatlema...

— Mine, mine! — ütles neiu, silmi suludes.

— Ma tahtsin sulle waid öelda, et kewadest saadid pole ma tillagi joonud...

— Ah, jageli oli see nii! ... Ma ütlen sulle: jäta mind, mine. Galatse wäetist linnulest, kes purustatud tiivadega omale nurgalese leidis, kus peituda tahab.

— Meina? Galatseada? .. Ent ma olen ju õnnelik kui ma eemaltki sind näen! .. kui sinu häältki kuulen...

— Kõik on möödas, Matias, — kõik, igawesti.

Tema hoibus trepi käspuist kinni, nagu kukkumist kartes; siis teeras ta kasa ringi ja kadus...

Matias seisis weel kaua ja waatas temale järgi, siis läks ta raskel jammul suitsetamise tuppa, kus lohwahe heites, möödnud, hukkunud elu mälestustele andus.

Kui palju lootust, kui palju ootust oli tee algul! Kui ta hiilgawalt töd hommikumaa filoloogias ära andis, kui ta premieeriti, juur õpetase karjäär temale awanes... Aga siis — selle naislinge sügaw ja õnn armastus, mõistes nii lõpmatuks andeks anda ja armastada, armastada, mitte millegist hoolides.

Ent saatan, tema elu hukaw, on tugewam temast ja söukab teda wahetpidamata kurisiftu. Kui mitu korda ta ei töölanud, et toob tagasi kõik, et algas uut elu. Ellen andis andeks jälle ja jälle, ent saatan oli siiski tugewam ja ta wajus ikka sügawamale soosje...

Minemiku hämarad pildid tertsid ta ette. Lõpmatu walede ahes, murtud wandeid ja halatius, wäärne, armetu elu...

Korruga tõmbas ta ninaga: Mis see lõhnab? .. rümm wõi wihki... Kuradile, mis see sulle korda läheb! — kirus ta enast... Ei, see on konjak... Ent, Matias Wieg, eks ole sa müüdnus inimene, kuidas wõib see sind huwitada? .. Kibe naeratus tõwerdas ta huuli. Siiski, misugune teaw aistmine mul on... Wot, müüd toob kelnner wihkiit... Kurat wõtku, miks siis mitte üht aimusiki klaasi wanna inimesewäärilise selge kaewa ja hämara melanoolia kuristikku wahela...

Ta läks kuitudes ukseni ja kutsus kelnnerit.

— Kelnner, klaas, üks klaas... — ta näol peegeldus wirt — üks klaas... suur klaas... kilmma wetti! — lõpetas ta...

Kolmas päew.

Warane hommik.

Täna on puhastamise päew, ja teentjad ning madrused askeldawad laewalael, puhastawad iga nurgalese ja wjutawad lae usumata hulga weega üle.

Laewalael on wäga wähe jalutajaid; harwa näed mõnda, kes enast jahutada soowis. Ja wahetewahel kostawad madrusete hõis'ed: „Soidke kõrwale, andke teed.“

Matias Wieg hulgub teismisel lael iseäralituis tōstetud meeleolus: ta naerab enese üle, ent tunneb siiski, et eikne wõit „saatana“ üle uut lootust hinge walas ja ta ootab jällegi midagiti elust, millegi peale toetub.

Ja Ketil Borg on niijama siin laewalael — päiteje tõuju wastu wõtmas: ta armastab loodust ja tahab seda linnelift tundi parajasti mijs Rodlandiga kokkusaamiseks kasutada.

Neiu on siin ta lähidal ja tōstab wahetewahel oma walget näokest ta poole, mis siis õnna iseäralise walgusega walgusub. Harra Borg näib temale, nagu näha, täielise päitejejumalana — nii energikkena ja tugewana... ja õuswa päiteje heledad tiired mängiwad ta pruunides loffides.

Seal ulatas Ketil Borg neiuale kae, — usaldawalt lähines tema ja lage mööda edasi minnes läksid nad kohta otsima, kus päite mitte nii heledalt silma ei paista.

— Waene wäike tüdruk, — mõtles Matias Wieg, neile järele waadates. — Waene kullakotike... see tore inseneer walmistab teda omale tasku pistma.

Päite tertsis üsna kõrgela ja päew algas — noor, ilus, just nagu praegu mereest hündinud, nagu waid wast temas supelnud.

— See maailm on igawesti uus, igawest noor. Ta, nagu näha, ei mõistagi oma illusioone kaotada, nooruse algawirwe. Ent meie, inimesed... — naeratas Matias Wieg pilkawalt iseeneses...

Mary Johnson, see noor daam, kelle kajutisje logemata mustahabemega isand tungis, lohtas niijara päiteje tõuju. Ta sõitis oma wanematega Noorimaalt tagasi Chicagosse, kus neil prongsiwabarik on ja nad alalifelt ajuwad.

Ja tema — mustahabemiti — niijama laewalael. Mis see on? mingisugune kurjalehtutamine wõi... Mary läks lage mööda edasi, et tast eemal olla.

Mustahabemiti oli Klaveriwabrikant ja ta nimi oli Gripp. Neiu sai seda teada reissjateraanamust, misugune laewal on olemas. Muuseas, kõik see ei huwita teda põrmugi. Ta pildis weel eile oma kohta jõggilauas ära wahetada, et mitte mustahabemiku wastas istuda. Ent see — misugune habematus! — wahetas ta koha ja saatus jällegi tema wastu. Kuidas ta teda ärritab! Misugune wastit... Mary läks teki äärele ja toetas end veenijese kapi najale, mille w Euroopast oli olnud. Korruga kostus prakatus: kapike lendas tükkideks. üks moment — ja galantselt tōstis mustahabemiti kättid ning ulatas neid temale.

Misuguse lõbuga ei ole's Mary seda kappi ta selga mööda purustanud!...

— Wõib olla, ehk lähets teki korda seda kappi oma wihnawarijude wabrikus ära parandada? — räägib neiu pilkawalt.

— Ah, eil! Teie juba kästige teda parem oma

wabrikus prongist wälja walada, — wastas mus-
tahademil naeratades.

Kurjalt paiskas Mary kепitükid merde — — —

Doktor Angels mängib lõbujalt oma wäiteje po-
jaga. Ta pani poisji omale õlgadele ja hüppab
temaga. Wot, nüüd tõstis ta ja pani tema pawil-
joni katusele, ent jõmpfikas kargas seal mõtlema-
tult alla ja doktor jõubis teda waewalt kinni
haarata.

— Bravo! — hõistas lähidal seisew wiulukunst-
nik Hafsland, — wahwa poisj!

— Jah, poisj on tubli, terve ja tugew — just
nagu ta ema, — wastas doktor. — Waadake kui
kõtkudlas on kogu ta wäikene kaju. Ka selles on ta
wäga ema sarnane... Tarwis on poisji lõbustada:
kujutage endale, Arna läks sinna — selle nõia „3“
juure. Teate, peab olema naitiw, puhas süda, nii-
sugune, nagu minu naisel, et julgeda sellest nõialt
igasuguseid ettekuulutusji wastu wõtta...

— Ei, mispärast, see on huwitaw, — wastas
kunstnik; — ma, näiteks, tahaksin tungiwalt teada,
kas mul New-Yorgis saab edu olema. No, aga üldi-
selt kõneldes, olen ma selle wastu, et tulewiku katet
kergitada ja ei laseks jeda mingisugusel Eddori nõial
teha. Elu — see on juhtumine, õnne mäng —
üleajse, alla, — ja nii kuni hauani. Tulewiku ette
teada — oo, jumaluke, misjugune wäljakannatamata
igawus see oleks! Elu oleks siis lage nagu muna-
loor...

Samal ajal lähines neile ftu Arna. Ta oli eru-
tud ja hingas raskest.

— O, ma tulen nagu hauast ja astun kui uuesti
ellu... Siiski ei unusta ma seda: selles on niipalju
iseäralikkust, üllikloomulikkust... Ja ta hakkas närwili-
selt, erutult ettekuulutajannat kõnelema, tema toa
siseseadest ja sellest, mida ta temale ütles.

Ta ütles temale, et elurõõm, wallatus ja terwis
temale omased on, ent kõige selle üle rüüb mingi-
sugune wari, mis kogu tema elu tumestab... Täpselt
ta, ettekuulutajanna, ei wõi ütelda, kuid ta näeb, et
see wari tuleb pianinoist, mis pilbi all kahe afna wa-
hel seisab... Mingisugune dissonants — jatkas sel-
gestnägijanna — heliseb teeltes. See hääl tekkib
basšis... asi seisab meesterahwas...

— Jumaluke, kuidas ta mind ehmatas! Pfeara-
nis kui ta pianinoist rääkima hakkas, mida ta otse
nagu oma ees nägi!...

Doktor tõusis järsku ülesse ja lasi poisji põlweleil-
maha.

— No, mina olen nüüd waba, ja wõid ema juur-
de minna. — Ja järjult lõwale pöörates läks ta
nende juurest ära.

— See on lihtjalt närwibest, — ütles wiulukunst-

nik rahustades, — tal peab wist kahju olema, et teie
nii erutujate ettekuulutajanna jõnadesi...

— Ah, ei, Hafsland! See on terve minu elu piin.
Ei, teile on jeda raske jutustada... Ta oli enne alati
nii rõõmus, lõbus — ja korraga algas see... Tõsi,
midagiti waimuhaiguse taolisi... Ja ei luba eneselt
midagiti järelepärida, ei lausu jõnagi... Ja nii jõi-
dame meie nüüd kaugele maale, — wõib olla, siin-
nib ta seal uuesti, wõib olla, leiab ta süda seal kau-
tatud rahu...

Temale ilmusid piharad filmi ja, ulatades Hafsl-
landile rutulijelt käit, wõttis ta lapse ja läks alla
kajutisje.

„Ei, ei, asi ei seija mitte selles! Dissonants heliseb
basšis, asi seisab meesterahwas... Hm... hm...“
arutas Hafsland iseenejes, temale järele waadates...

Lõumele kufjets helises kell ja kõit tõttasid lauda.
Laewalael muutus wäikseks ja tühjaks.

Ellen Brandt 1-se klassi ülewaaatajanna, kasutas
waba aega ja tuli laewa tekile wärsket õhtu fisse
hingama. Ta waatas huwiga oma ijamaalanna
frefen Morlandi mängu, kes oma lapsega wallatas.

See laps oli nii terve, tugew, lõbus ja kogu ta
wälimus rõõmustas wäga Elleni pimatud jõidant:
ema instinkt, mis sügawalt iga tõsise naisterahwa
jüdamese peitub, meelitas teda selle lapsele lähemale.
Ta küsis frefen Morlandilt, kuidas tema laps talle
meeldib, end jee läks millegi pärawi korraga segafeks,
laotas kindluse ja hakkas põhjalikult jutustama, et
poisj tegekitult mitte tema pole, et ta teda waid
Ameerikasje tema ema juurde wiib...

Ellen seisis tekil ja tema mõte tuli jälle ja jälle
igatjewalt Matias Wieg'i ja nende eilase kohtamise
juurde. Ah, elu on mõõdunud, kofkuwarijenud ja la-
mab tükkidena tema ees. Elu muutus nüüd waid
raskest wäärtujeta kohustujeks, mida ta igapäew pi-
naga mõõda jaadab... Kus ta nüüd on, milks ei ole
teda tekil näha? Siiski, mis lähew see temale kardal
Mäherdume neetud orjalikkus teda tõufab ja itka
uuesti ja uuesti temast mõtlema jumib...

Ta läks mõõda laewalage edasi ja waatas alla;
kolmanda klassi lael nägi ta, et Matias oma päewa-
pildid teki laewatekki laiali laotas ja ümberpiiratud
terwest ijamaalaste jalkkonnast, winalt neid müü-
tas... Ellen hoidus waewalt, et mitte hliüda teda
„Matias!...“ End korraga pööras ta järsku ümber
ja läks alla kajutisje, et seal oma igatsust ja mõtteid
tõõga waigistada...

Wabaneides õhtate jalgast, tõttas Matias Wieg
ülemisele laele. Rahklemata, ta ei efitnud, ta nägi, et
Ellen seal seisis. Kas tõesti on asi niikaugele jõud-
nud, et tal päise päewa ajal witrastujed ilmuvad?
Ehmatumult ja erutult hullkus ta, ilma et omale kohta
oleks leidnud. (Särgneb.)

A-S. WOLF'I

lokomobiilid ja rehepeksumasinad

on meie maa nõuetele vastavalt ehitatud,
sellepärast nõuavad neid meie töösturid
ja põllumehed ikka rohkem ja rohkem.

Alaline suur ladu.

Võistlemata odavad hinnad.

Elektri, nafta ja petroleumi mootorid; masinate rühmad, õlid, rasvad jne.; raua- ja puutööstuse masinad; Heiligenbeili sahu ja kõiksugu põllutöömasinaid ja riistu suures valikus. Teras, rauda, plekki, pappi, tõrva ja kõiksugu malm-, teras- ja rauakaupasid. Rootsi koorelahutajad.

A-S. W. Schneider & Ko.

Tallinnas, Estonia puistee 19.

Kõnetr.: kauplus 4-01, kontor 18-42, tehnika-osak. 26-34, vabrik 4-02.

OSAKOND TARTUS, Raatuse uul. nr. 13. Kõnetr. 7-65.

A.-S. G. F. BELJAGIN'I

TEE

Hiinast importeeritud.
Kõrges häduses.
Aroomiline.

Etikett Kaubandus- ja Tööstusministeriumi poolt kinnitatud.

Aktsia-Selts

„G. F. BELJAGIN“

Tallinnas, Vanaturg nr. 1. Kõnetr. 4-81, 20-80.